

PHẦN HỌC SINH

HIỆN HỌC-TẬP
BỐN-PHẦN
CÔNG-DÂN

LỚP BA

SÁCH CÔNG-DÂN GIÁO-DỤC
BỘ QUỐC-GIA GIÁO-DỤC XUẤT-BẢN
1962

**Soạn-thảo và ấn-hành trong khuôn-khổ
chương-trình hợp-tác giữa bộ Quốc-Gia Giáo-dục
và Phái-bộ Kinh-tế Hoa-kỳ tại Việt-nam.**

PHẦN HỌC-SINH

**HIỆN HỌC-TẬP
BỒN-PHÂN
CÔNG-DÂN**

LỚP BA

**SÁCH CÔNG-DÂN GIÁO-DỤC
BỘ QUỐC-GIA GIÁO-DỤC XUẤT-BẢN
1962**

MỤC-LỤC

HIỀN HỌC-TẬP BỒN-PHẬN CÔNG-DÂN

CHƯƠNG I

NGOÀI ĐƯỜNG

Bài 1.—	Chiếc áo bà-ba lành	11
2.—	Trên ô-tô-buýt	12
3.—	Xin cảm ơn Ông	14
4.—	Giỏ trầu của bà lão	16
5.—	Xin mời bà ngồi !	18
6.—	Đèn xanh, đèn đỏ	20
7.—	Tiếng còi người cảnh-sát	22
8.—	Chiếc xe lang	24
9.—	Chuyến đò ngang	26
10.—	Bài ôn	28

CHƯƠNG II

THỰC-HÀNH CÁC PHÉP XÃ-GIAO

Bài 1.—	Bài ca Vọng-cổ	32
2.—	Lá thư bảo-đảm	34
3.—	Đồ-xô tìm vàng	36
4.—	Anh hề « Sạc-lô »	38
5.—	Nghiêm ! Chào cờ	40
6.—	Lá quốc-kỳ	42

Bài 7.—	« Thừa bác Hai dùng nước »	44
8.—	Chừng nào anh đi học ?	46
9.—	Bài ôn	48

CHƯƠNG III

VIỆC CẢI-TRỊ TRONG NƯỚC

Bài 1.—	Bác Hai Thìn, đại-diện xã	52
2.—	Anh dân-vệ.	54
3.—	Tờ khai-sanh số 205.	56
4.—	Lễ « Cây mùa xuân »	58
5.—	Tiếng mõ điềm-mực.	60
6.—	Trong phòng thông-tin xã.	62
7.—	Bản-đồ Đô-thành.	64
8.—	Tết Nguyên-đán tại dinh Độc-lập.	66
9.—	Bài ôn	68

CHƯƠNG IV

BỒN-PHẬN NGƯỜI CÔNG-DÂN

Bài 1.—	Tiếng trống vào học.	72
2.—	Đèn xe đạp	74
3.—	Hiền, đội-trưởng gương-mẫu	76
4.—	Chiếc xe vét-ba	78
5.—	Yêu-cầu đừng gọi quan lớn.	80
6.—	Cậu bé yêu nước	82
7.—	Bầy én đánh quạ	84
8.—	Thấy ai té, nên an-ủi	86
9.—	Thi-hành quân-dịch	88
10.—	Học ôn	90

SÁCH CÔNG-DẪN LỚP BA
HIỀN HỌC-TẬP BỒN-PHẬN CÔNG-DẪN

Sọn-thảo dưới sự hướng-dẫn của
Ông NGUYỄN-KHẮC-KHAM (nguyên Giám-đốc)

Ông LÝ-CHÁNH-ĐỨC
Giám-đốc Sở Tu-thư, Dịch-thuật và Ấn-loát

và

Ông VÕ-VĂN-TRUNG
Thanh-tra Tiểu-học Trung-ương
Đại-diện Nha Giám-đốc Tiểu-học.

Với sự tham-gia ý-kiến của
Ông LLOYD W. REESE

và

Cô ALICE H. PALMER
Phái-bộ Kinh-tế Hoa-kỳ tại Việt-Nam

BAN BIÊN-TẬP

Sơn-đả :

Văn-công-Lầu
Huỳnh-công-Tú
Phạm-văn-Vệ

Họa-sĩ :

Trương-thị-Hoa
Nguyễn-tấn-Tam
Trần-Như-Tuyết

Chuyên-viên Tu-thư :

Trần-thị-Đinh
Nguyễn-đăng-Hải

Nhạc-sĩ :

Lợi-minh-Lương
Văn-Trí.

HIỀN HỌC-TẬP BỐN-PHẬN CÔNG-DÂN

SƠ-LƯỢC

VINH, TUYẾT, HIỀN là ba anh em ruột, lớn lên trong một gia-đình tư-chức nề-nềp cư-ngụ tại một căn nhà mua góp của Gia-cư Liêm-giá-cuộc. VINH, 21 tuổi, có bằng tú-tài, đang dạy học tại một trung-học tư-thực. TUYẾT, 12 tuổi, học lớp Nhứt. HIỀN, 10 tuổi, học lớp Ba.

Ba anh em rất hòa-thuận và thương-yêu nhau. VINH lúc nào cũng sẵn-sàng giúp-đỡ và dạy-dỗ các em. Ngoài giờ dạy học, người anh cả gương-mẫu ày thường đưa hai em đi đây đó, khi dạo phố, lúc xem hát, khi vào công-sở, lúc ra ga xe lửa v. v. . .

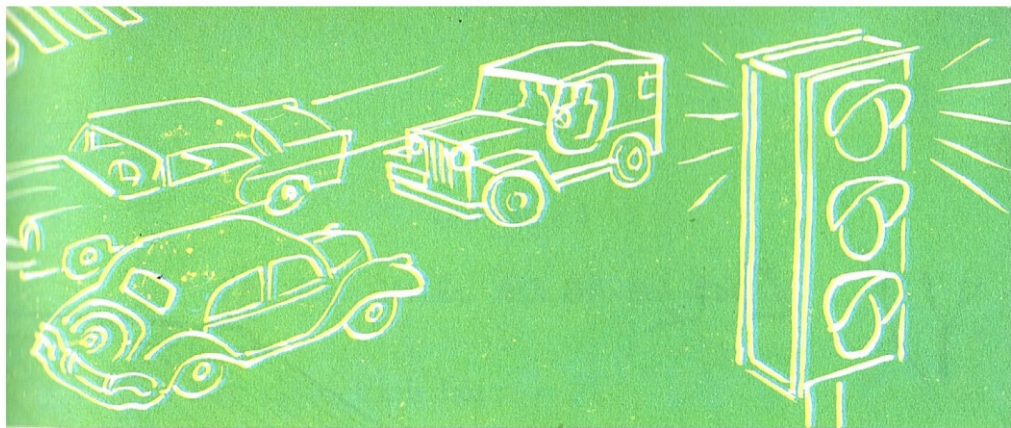
Sau mấy ngày về quê ăn Tết, VINH, TUYẾT, HIỀN sung-sướng trở lại Đô-thành. Kề VINH được lệnh gọi thi-hành quân-dịch. Cả nhà vui-vẻ tiễn VINH lên đường làm bốn-phận công-dân.

Còn TUYẾT và HIỀN, nhờ sự hướng-dẫn chu đáo của anh phối-hợp với sự giáo-dục đúng mức của nhà trường, càng ngày càng lịch-thiệp và hiểu bốn-phận công-dân.

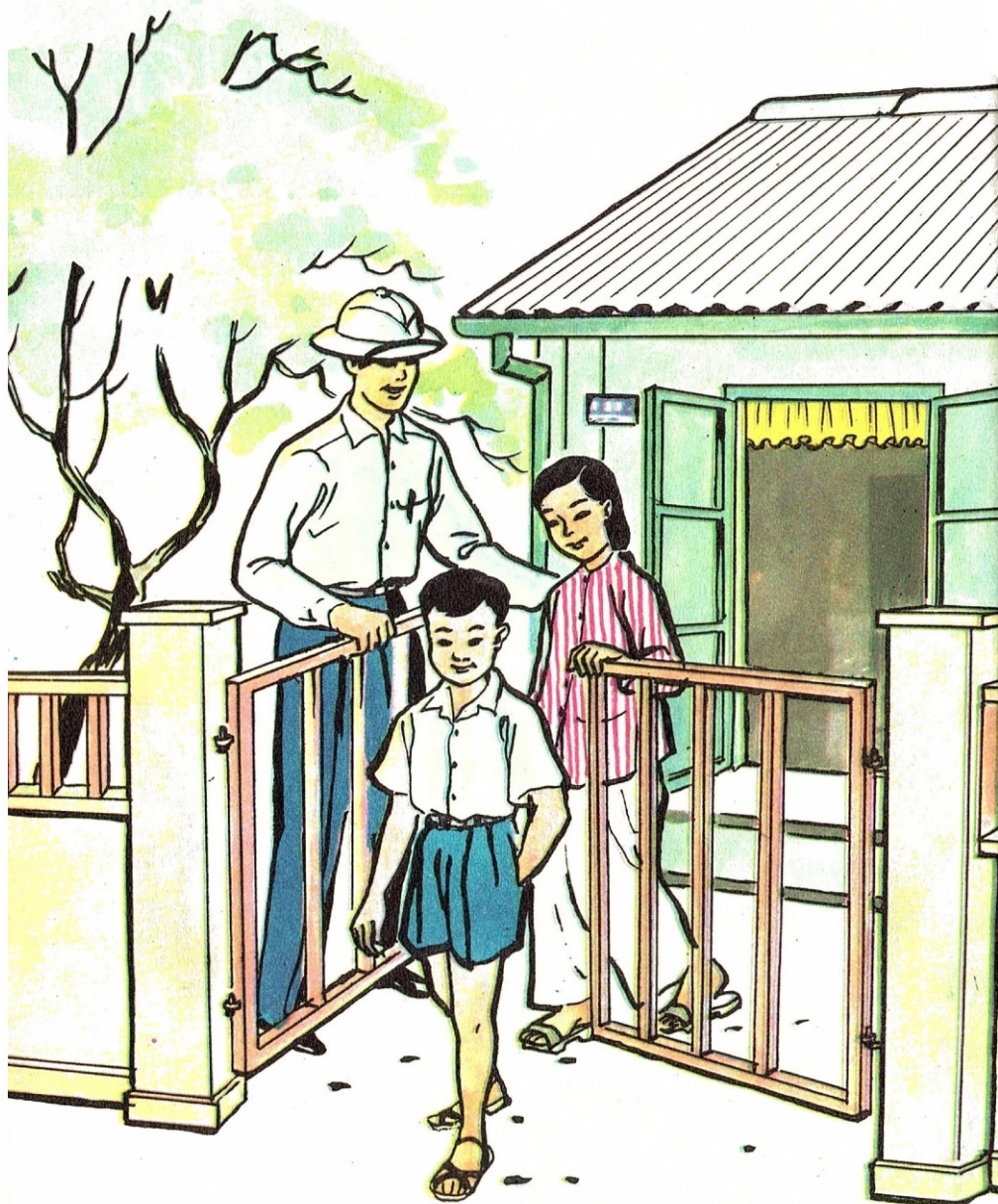

CHƯƠNG I

NGOÀI ĐƯỜNG

Chương I

BÀI 1 : CHIẾC ÁO BÀ-BA LÀNH.

Hôm nay rảnh, Vinh hỏi :

« Tuyết, Hiền muốn đi chơi không ? »

Tuyết, Hiền reo mừng : « Dạ, đi liền phải không anh ? »

Vinh ngăn lại : « Khoan, để anh xem. Kìa,

Áo Tuyết rách ở cùi chỏ. (1) Mặt Hiền lem-luộc.

Tuyết vào thay áo và Hiền rửa mặt đi đã. »

Tuyết thay áo xong. Tuyết khoe với anh :

« Áo bà-ba em lành, sạch. Anh coi được không ? »

Vinh xoa đầu em và khen : « Em ngoan lắm.

Nhờ cái áo bà-ba lành, Tuyết trông xinh lên.

Khi ra đường, các em nhớ ăn-mặc tử-tề.

Quần áo phải sạch-sẽ, thẳng-thớm (2) và lành-lặn .

Thôi, bây giờ chúng ta đi, kéo trưa. »

Cả ba vui-vẻ hướng về bên ô-tô-búyt.

Khi ra đường, em ăn mặc lành-lặn, sạch-sẽ.

(1) Khuỷu tay.

(2) Thẳng nếp.

Chương I

BÀI 2 : TRÊN Ô - TÔ - BUÝT.

Vinh, Tuyết, Hiền chờ tại trạm ô-tô-buýt.

Chờ lát, xe đến ngừng tại trạm.

Xe chờ đầy hành-khách.

Kẻ lên người xuống nhộn-nhip.

Tuyết và Hiền giục anh lên xe.

Vinh bảo : « Chúng ta chờ lên vội.

Hãy nhường người già cả yếu-đuôi lên trước. »

Hiền đáp : « Nếu vậy thì lỡ chuyến xe này sao ! »

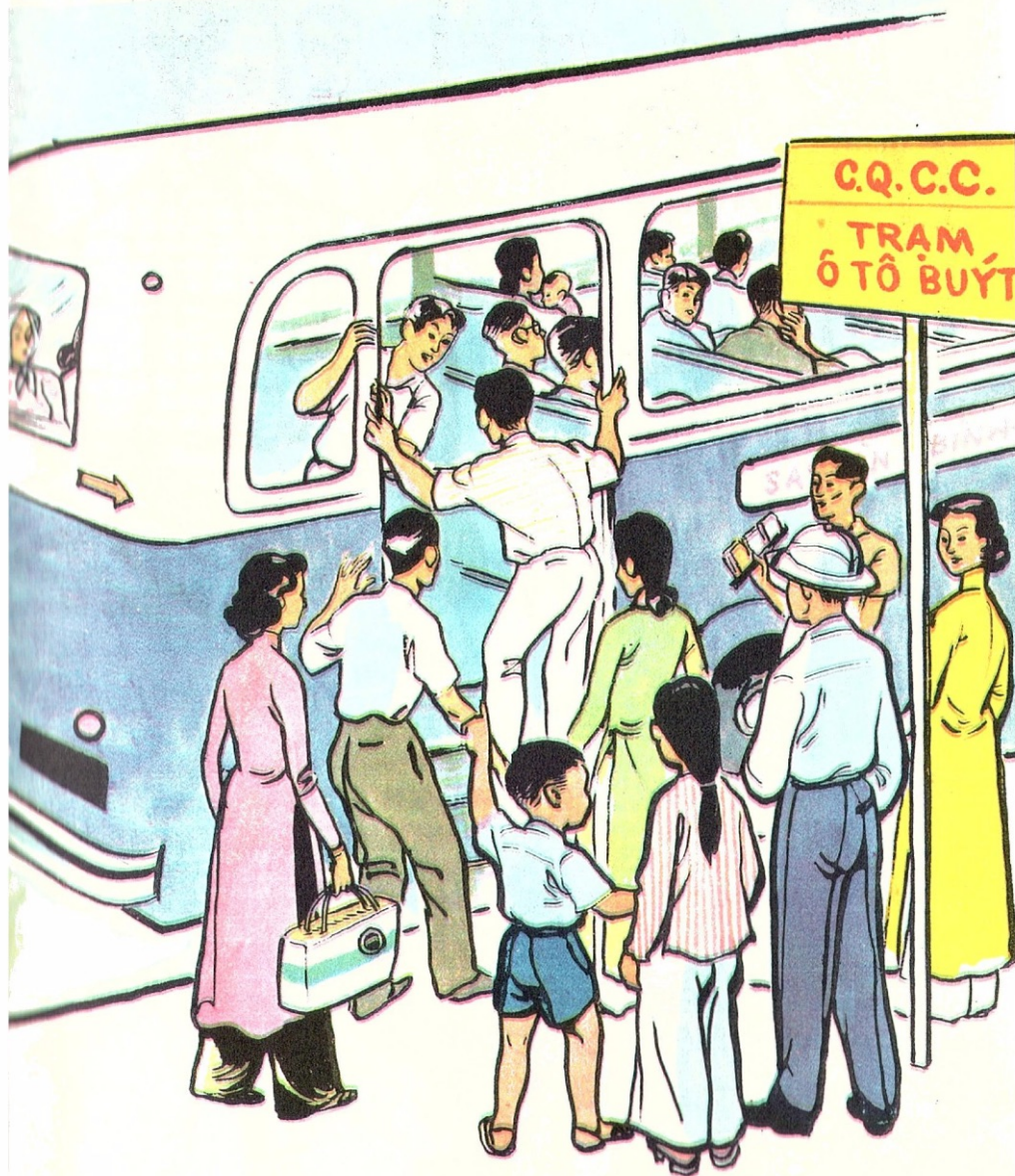
Tuyết lại thêm : « Xe rồ máy kia ! »

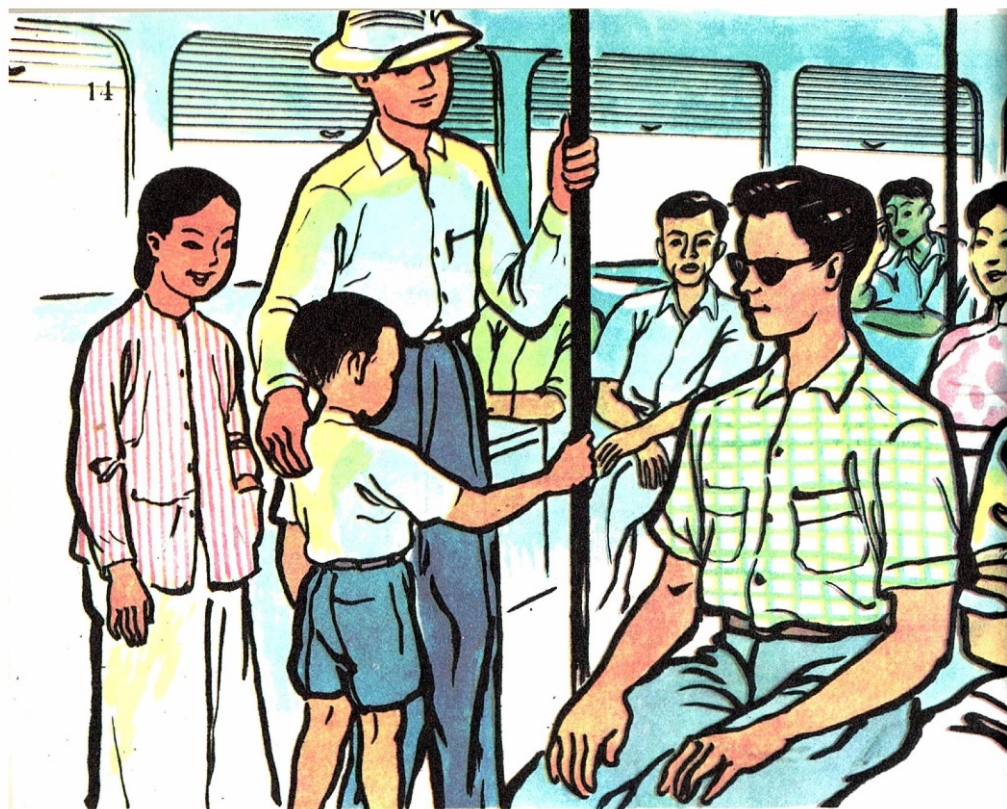
Vinh nghiêm nét mặt : « Chén-lăn lên xe nguy-hiểm lắm !

Xe vẫn chờ chúng ta.

Chúng ta không cần chén-lăn cũng lên xe được. »

Khi lên xe, em không chén-lăn.

Chương I

BÀI 3 : XIN CẢM-ƠN ÔNG !

Vinh, Tuyết, Hiền lên ô-tô-buýt.

Chỗ ngồi đều bị choán hết.

Thầy Hiền còn nhỏ, một thanh-niên đứng dậy.

Anh bảo Hiền : « Em lên đây ngồi.

Đừng đứng, xe chạy giựt té đa ! »

Hiền bước lại ngồi.

Vinh liền cúi xuống nói nhỏ với em

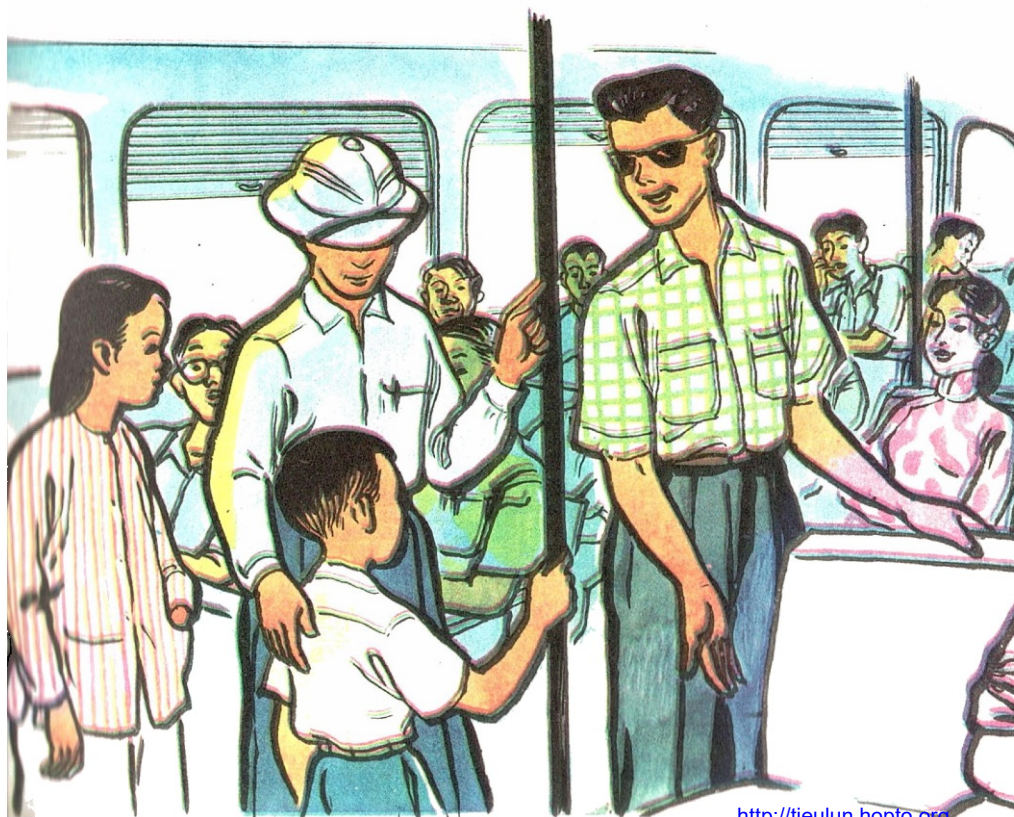
« Em cám-ơn anh đi !

Nhờ anh, em mới có chỗ ngồi. »

Hiền lễ-phép đứng dậy, cúi đầu, thưa :

« Em xin cám-ơn anh. »

Em nói cám-ơn khi ai giúp em việc gì.

BÀI 4 : GIỎ TRẦU CỦA BÀ LÃO.

Ô-tô-buýt tới trạm, ngừng lại.

Kẻ lên người xuống chen-chúc lẫn nhau.

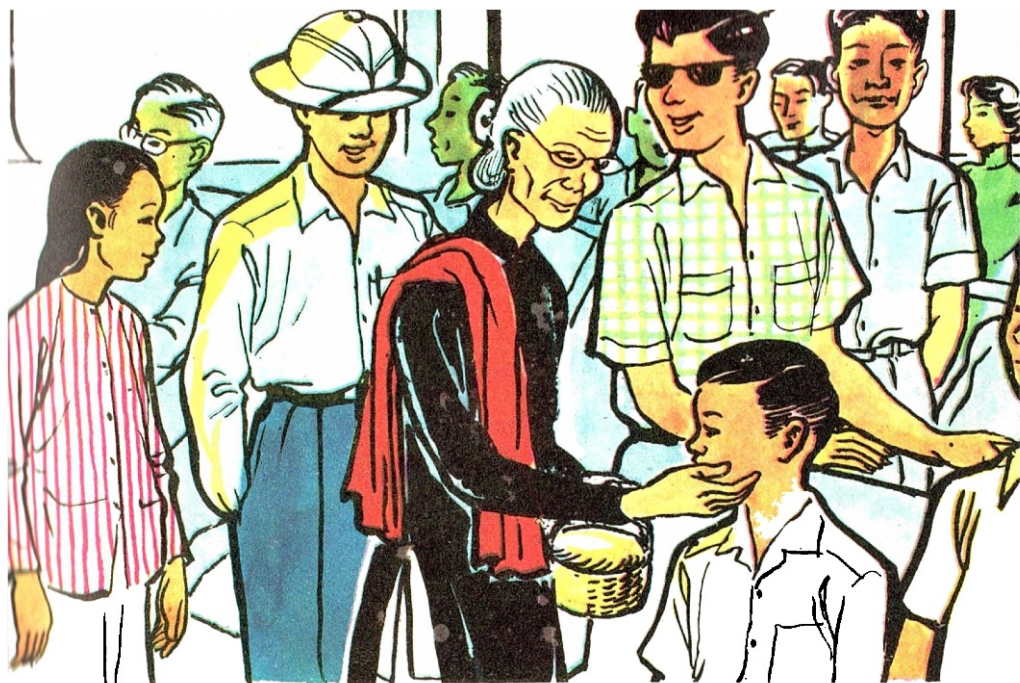
Một bà lão lụm-khụm, tay xách giỏ trầu.

Bà loay-hoay mãi mà chưa lên xe được.

Hiện đang ngồi trên xe.

Thoạt trông thấy bà, Hiện đi đèn và lễ-phép :

« Thừa bà, để con xách giỏ trâu giúp bà. »

Bà lão ngược nhìn, mỉm (1) cười.

Rồi bà đưa giỏ trâu cho Hiền.

Bà nường (2) tay vịn lên xe.

Bà vuốt má Hiền và dịu-dàng :

« Con giỏi quá, bà cảm-ơn con. »

Hiền cung-kính trao trả giỏ trâu cho bà lão.

Hiền về chỗ ngồi, lòng sung-sướng.

Em giúp-dỡ người già cả.

(1) mỉm

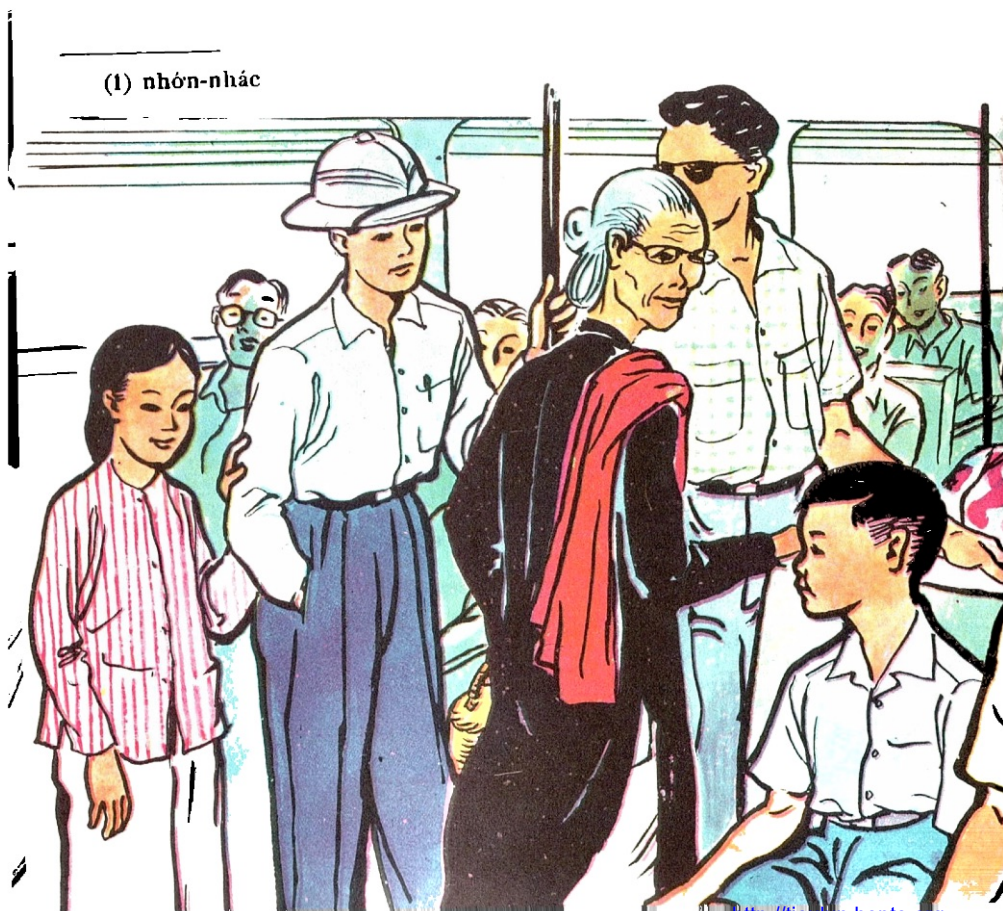
(2) bắm

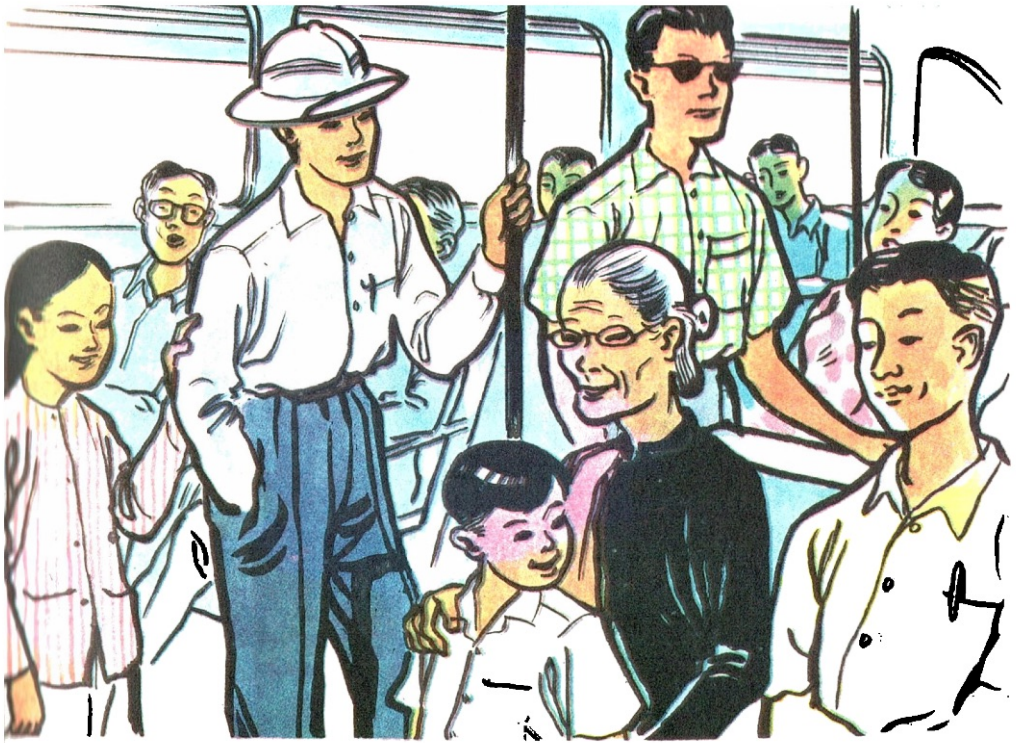
Chương I

BÀI 5 : XIN MỜI BÀ NGỒI !

Bà lão dớn-dác (1) tìm chỗ ngồi,
Không một ai để ý đến bà.
Hiền lật-đật đứng dậy :

(1) nhón-nhác

« Thừa bà, có chỗ đây,
Xin mời bà ngồi, con đứng được. »
Bà ngồi xuống, kéo Hiến vào lòng và âu-yếm :
« Con tên gì ? Nhà con ở đâu ? »
— « Thừa bà, con tên Hiến.
Con ở trong cư-xá Trần-Quốc-Toàn. »
Tuyệt khen : « Em ngoan lắm ! »
Vinh tiếp : « Em thật đáng khen !
Em biết giúp-đỡ người già yếu. »

Trên xe, em nhường chỗ cho người già yếu.

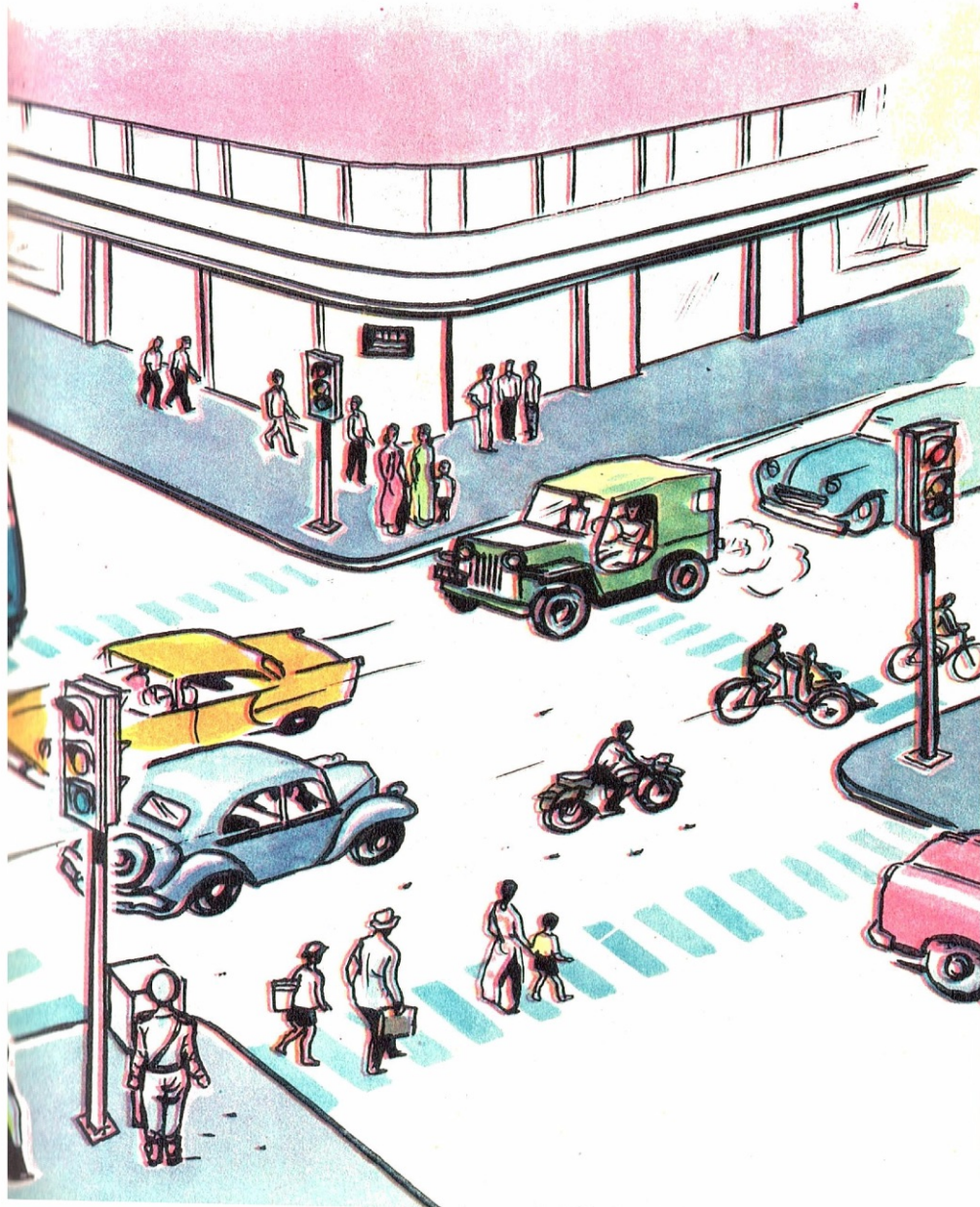
Chương I

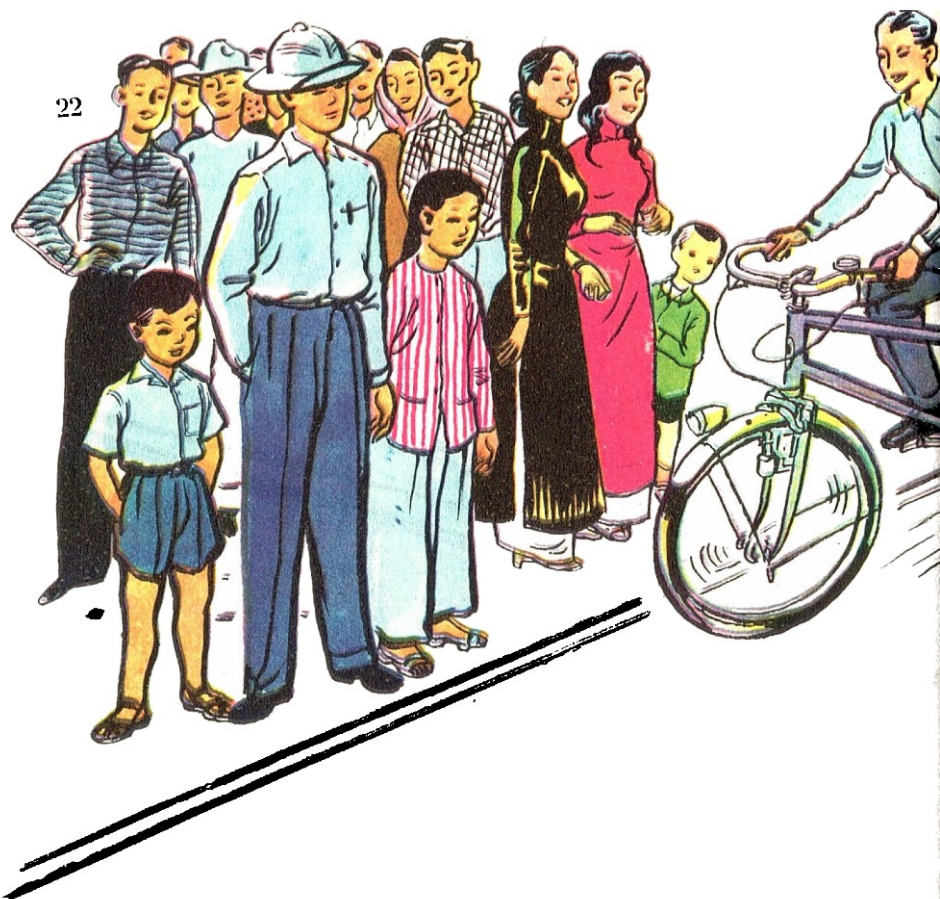
BÀI 6 : ĐÈN XANH, ĐÈN ĐỎ.

Ô-tô-buýt hãm máy rồi ngừng hẳn.
 Hiền đứng lên nhìn về đằng trước :
 « Chà ! xe ngừng ở đây nhiều quá !
 Chắc đèn đỏ lên lâu lắm rồi. »
 Ngay lúc ấy đèn xanh bật sáng.
 Đoàn xe nối nhau qua ngã tư.
 Vinh mỉm cười :
 « Đờ hai em : đèn xanh, đèn đỏ để làm gì ? »
 Hiền vọt miệng (1) :
 « Em biết rồi ! Đèn đỏ ra lệnh xe ngừng.
 Đèn xanh cho phép xe chạy. »

Em chỉ qua ngã tư khi đèn xanh bật lên.

(1) nhanh-nhau nói.

Chương I

BÀI 7 : TIẾNG CÒI NGƯỜI CẢNH - SÁT.

Ô-tô-buýt ngừng tại bến Sài-gòn.

Vừa xuống xe, Hiền giỡm (1) băng qua chợ.

Vinh lật-đật níu tay em lại :

« Khoan, băng ngang đường chỗ này không được.

Hai em theo anh lại đây. »

Cả ba đèn đầu lòi đi cần (2) gạch trắng.

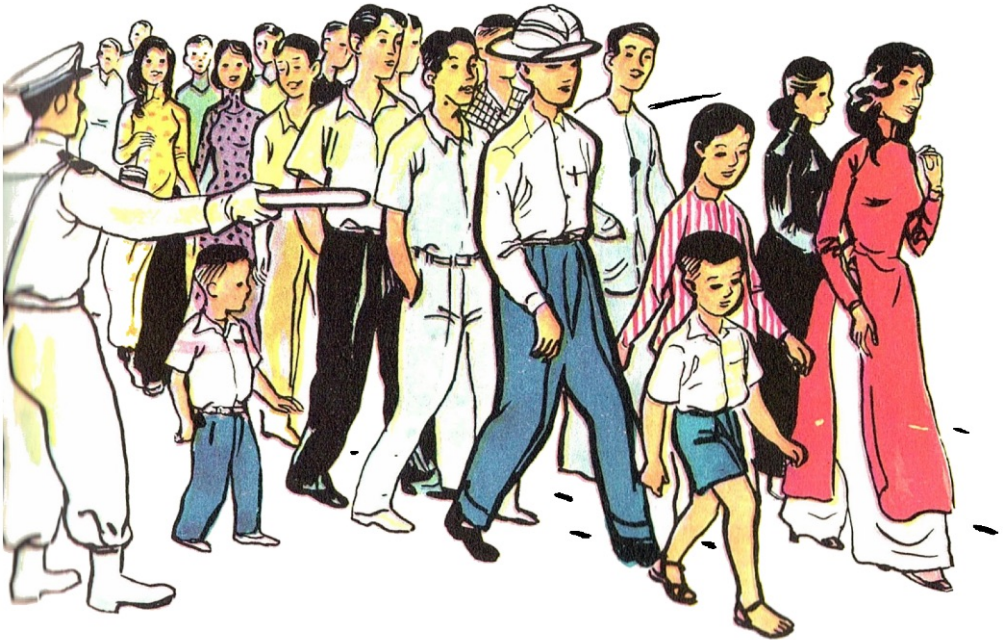
Cảnh-sát-viên, tay ngăn xe, miệng thổi còi.

Vinh dẫn Tuyết và Hiền đi qua lộ.

Vinh bảo :

« Tuân theo luật đi đường khỏi sợ xe đụng. »

Tuân theo luật đi đường khỏi sợ xe đụng.

Chương I

BÀI 8 : CHIẾC XE TANG.

Ồ - e . . . ,Ồ - e

Chiếc xe tang từ đầu đường đi lại.

Hiền nắm tay Tuyết lời :

« Kia, đám ma ai lớn quá !

Chị em mình chạy đèn coi đi. »

Tuyết giăng (1) lại liếc nhìn anh.

Vinh nghiêm nét mặt và dờ nón chào.

Tuyết, Hiền chào theo anh.

Xe tang qua khỏi, Vinh dặn-dò :

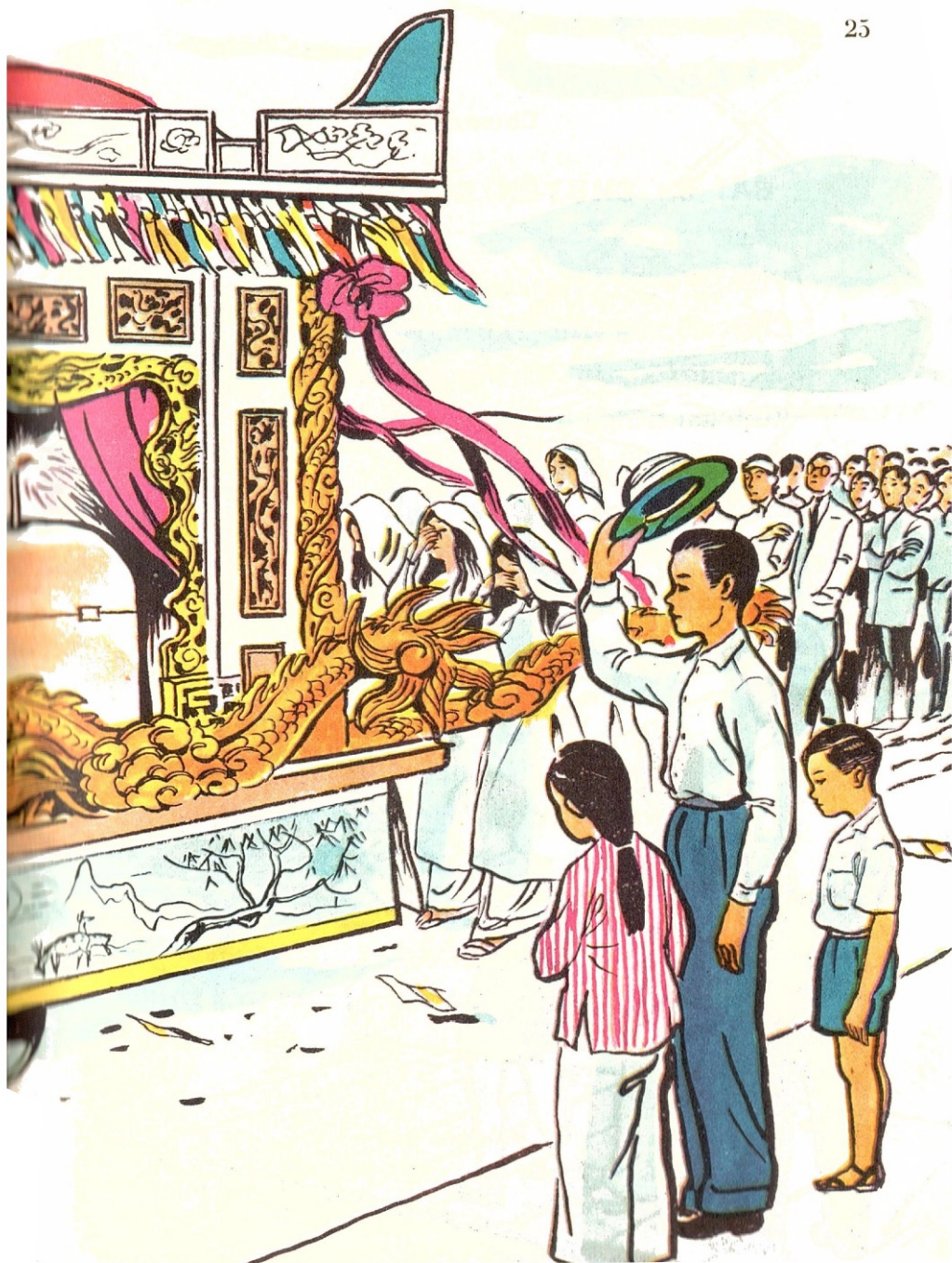
« Gặp đám ma, hai em phải nghiêm-chỉnh đứng chào.

Chào để tỏ lòng kính-trọng người qua đời

Chào để chia buồn cùng tang-quyền. »

Đoạn, ba anh em ra bên đò đi Thủ-Thiên.

Em nghiêm-chỉnh dờ nón chào xe tang.

Chương I

BÀI 9 : CHUYỀN ĐÒ NGANG.

Vinh, Tuyết, Hiền vừa đến bên đò.

Chiếc đò vừa tách (1) bến. Hiền kêu giục lại :

« Khoan ! khoan ! Chú quay lại tôi đi với ! »

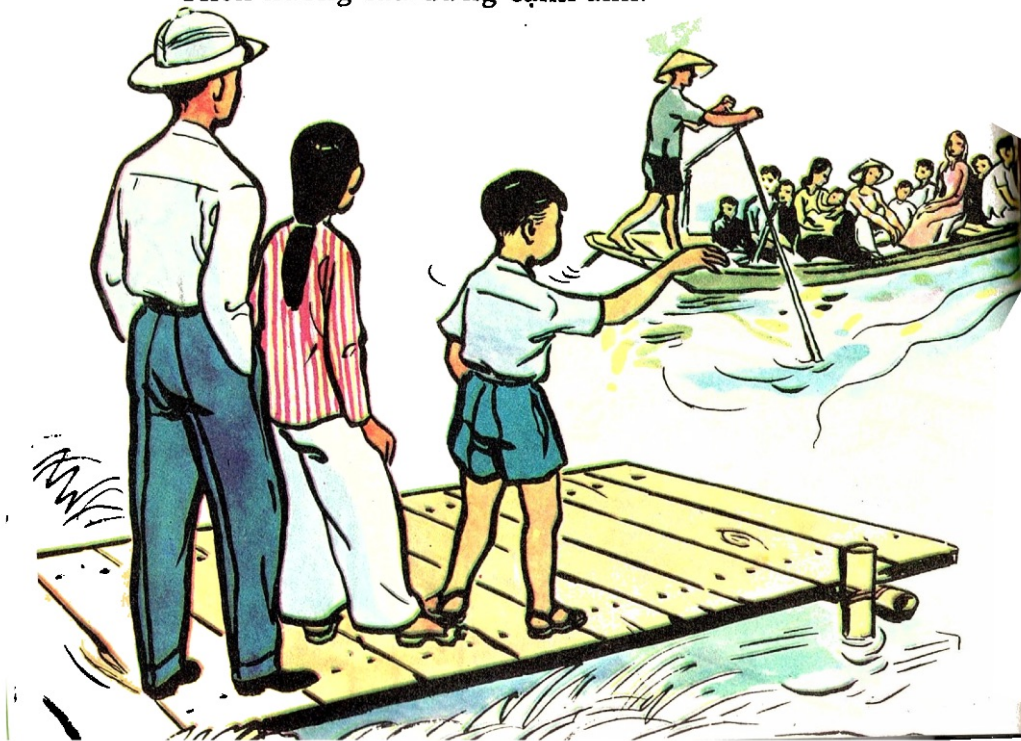
Vinh lên tiếng ; « Em Hiền, đò đã khẳm (2) rồi.

Chúng ta chờ chuyền sau. »

Chuyền đò thứ hai cặp bến.

Vinh, Tuyết bước xuống ngồi vào giữa đò.

Hiền xuống sau đứng cạnh anh.

Người chèo đò đẩy mạnh mái chèo.
Chiếc đò tròn-tràng nghiêng về một bên.
Hiển té, chụp (3) hai tay vào be ghe (4).
Vinh lật-đật níu em lại, căn-dẫn :
« Khi xuống đò, ta phải ngồi cho ngay-ngắn.
Đứng như em có khi té xuống sông,
Có khi còn làm chìm đò là khác. »

*Các em ghi nhớ điều này :
Trên đò chớ đứng, đò đẩy chớ đi.*

- (1) Rời
- (2) Đẩy
- (3) Vồ lấy
- (4) Mạn thuyền

Chương I

BÀI ÔN :
NGOÀI ĐƯỜNG.

Moderato C

Lễ phải cứ theo mà đi, Đừng
Chào đám tâng không hề quên. Ngoài

bằng ngang lộ hiểm-nguy. Nói-năng nhẽ-
phò em nhường kẻ trên. Áo em giữ

nhận hòa-êm.
sạch lành tron.

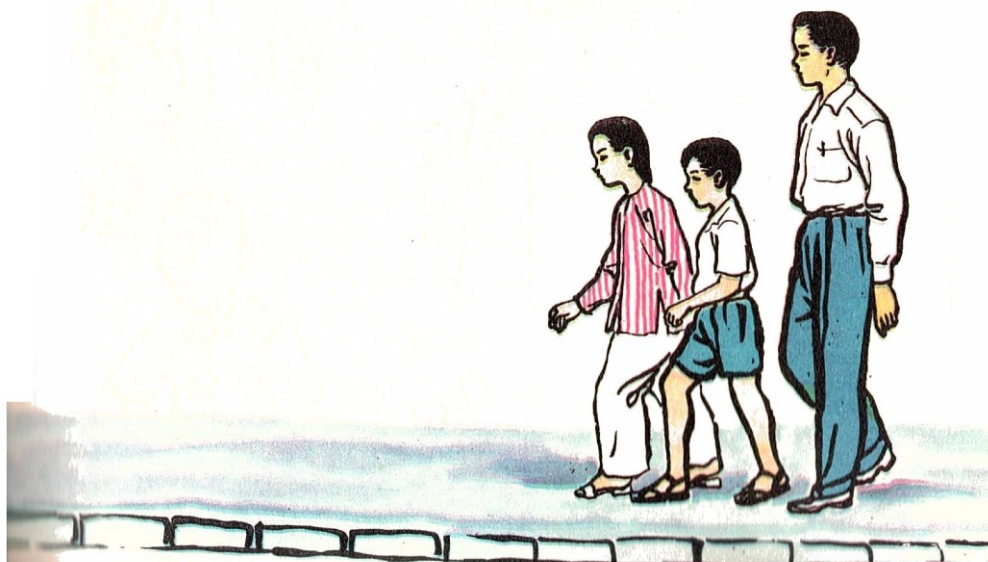
Đi đứng thêm tể-chinh
Vành nón không đội méo

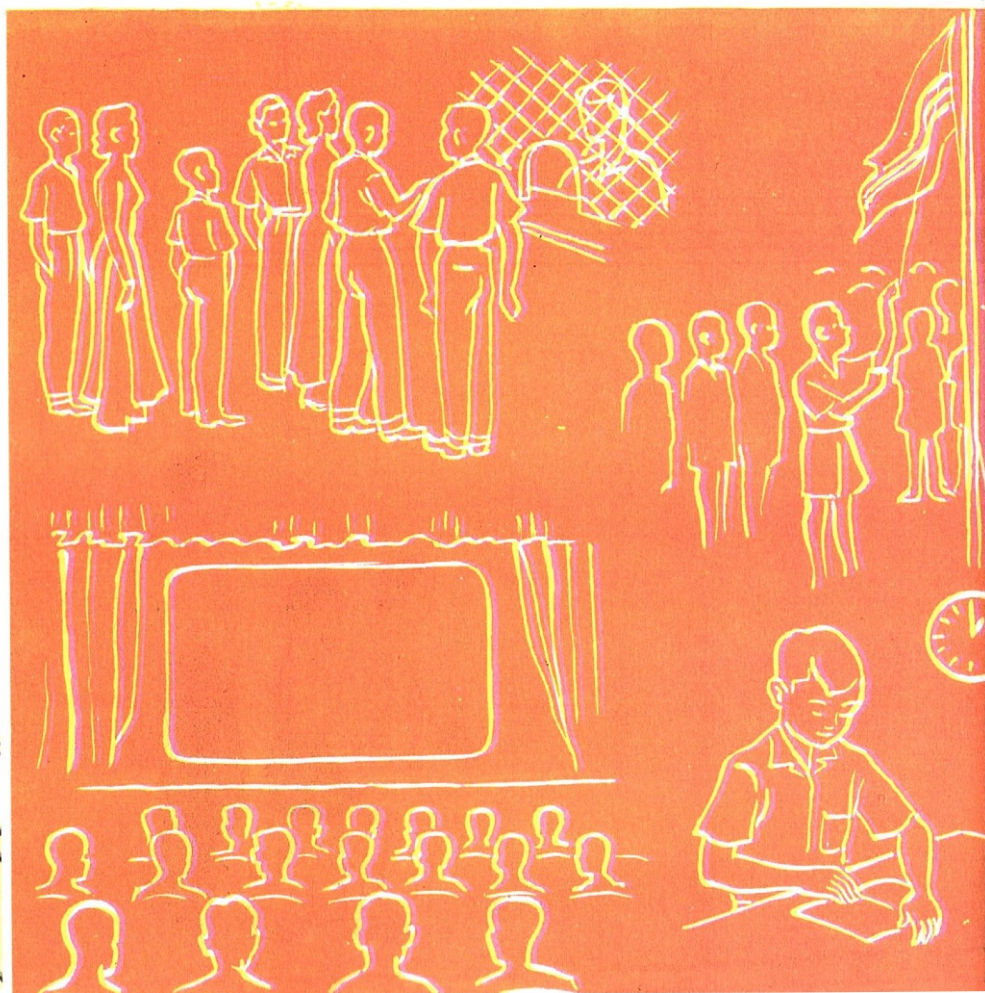
luôn. Ngà tư đứng lại chờ xem,
nghiêng. Lên xe, xuống tàu chờ phiên,

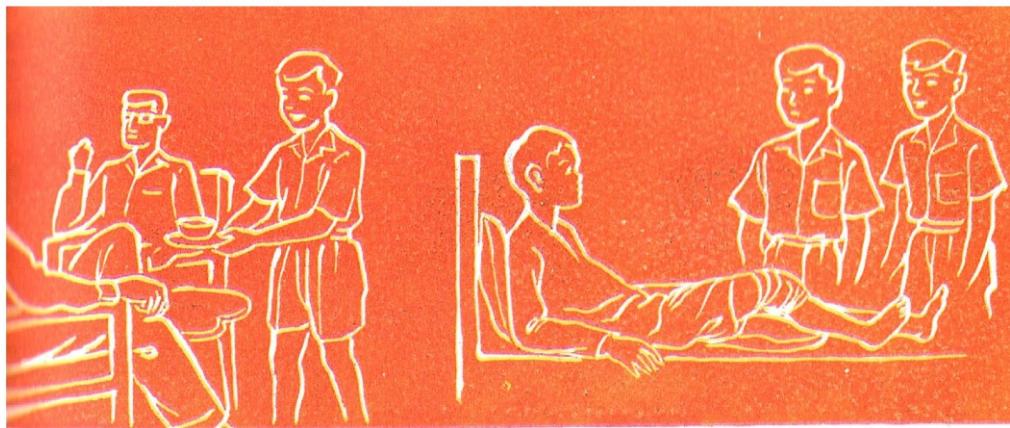

Đèn lên xanh thì bước nhanh.
Tuân phép đi đường trước tiên.

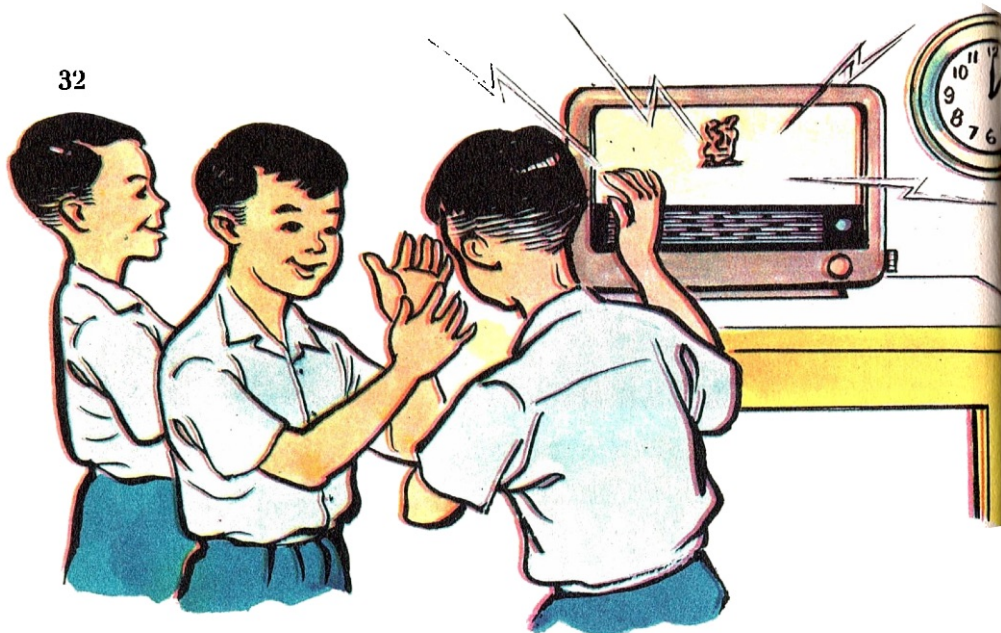

CHƯƠNG II

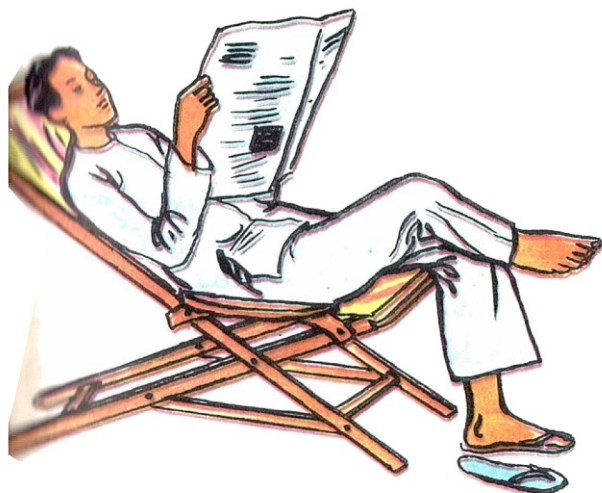
THỰC HÀNH CÁC PHÉP XÃ - GIAO

Chương II

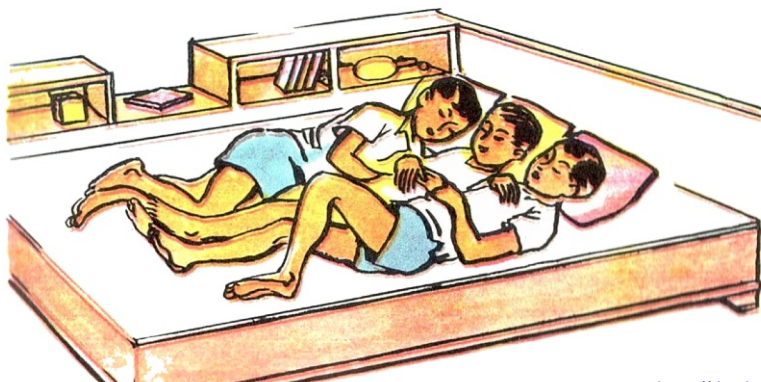
BÀI 1: BÀI CA VỌNG - CỒ.

Trời nóng bức. Ai nấy đều nghỉ trưa.
 Vinh nằm xem báo. Tuyệt chăm-chỉ đọc sách.
 Hiền cùng hai bạn ngồi chơi ở phòng khách.
 Hiền chỉ ra-đi-ô mới và khoe :
 « Anh tôi mới mua ra-đi-ô nầy tốt lắm.
 Bữa nay có cổ-nhạc Nam-phần,
 Để tôi vắn cho các bạn nghe thử. »
 Tiếng hát hòa với tiếng đàn vang lên.
 Bạn của Hiền reo : « Bắn vọng-cổ hay quá ! »
 Tuyệt khuyên em : « Em vặn ra-đi-ô nhỏ đi !

Vinh tiếp : « Em hãy trọng giờ nghỉ trưa,
 Không khéo sẽ mất lòng cô bác xóm giềng.
 Hiền lặt-đặt tắt máy,
 Rồi cùng các bạn nằm nghỉ.

Em không làm ồn trong giờ nghỉ trưa và tối.

Chương II

BÀI 2 : LÁ THƠ (I) BẢO-ĐÀM.

Vinh, Tuyết, Hiền đi xem chớp bóng.
 Nhơn tiện, ghé sở Bưu-điện gởi thơ bảo-đám.
 Người thơ-ký mãi chăm-chú ngồi viết.
 Vinh đứng trước « ghi-sê » và lễ-phép :
 « Nhờ ông cho tôi một phiếu gởi thơ bảo-đám. »
 Vinh nhận phiếu và tỏ lời cám-ơn.
 Viết xong, Vinh đặt phiếu và thơ lên bàn.
 Vinh, Tuyết, Hiền yên-lặng đứng chờ.
 Thầy lâu, Hiền giục :
 « Sao anh không hỏi ông ấy làm gấp giùm ? »
 Vinh bảo : « Chưa đến phiên mình,
 Ông bận lo cho mấy người đến trước.
 Chúng ta đến sau, chúng ta phải đợi. »

Em giữ lễ-độ khi đến công-sở.

Chương II

BÀI 3: ĐỒ-XÔ TÌM VÀNG.

Hôm nay, chiều tuồng mới « Đổ-xô tìm vàng. »

Người đèn xem đông-đúc.

Ai mua vé trước thì vào rạp hát.

Ai đèn sau, đứng nôi đuôi trước phòng bán vé.

Hiển thầy hình quảng-cáo vui mắt,

Hiển nghe bản đờn êm tai, Hiển giục anh :

« Anh chen đại vào lầy vé trước !

Không thì hết vé đa ! »

Tuyết tiếp lời : « Không được coi thì uống lăm ! »

Vinh bảo : « Mình đèn sau thì phải đứng sau.

Nều hết vé thì đèn rạp khác vậy.

Chúng ta không nên chen-lăn. »

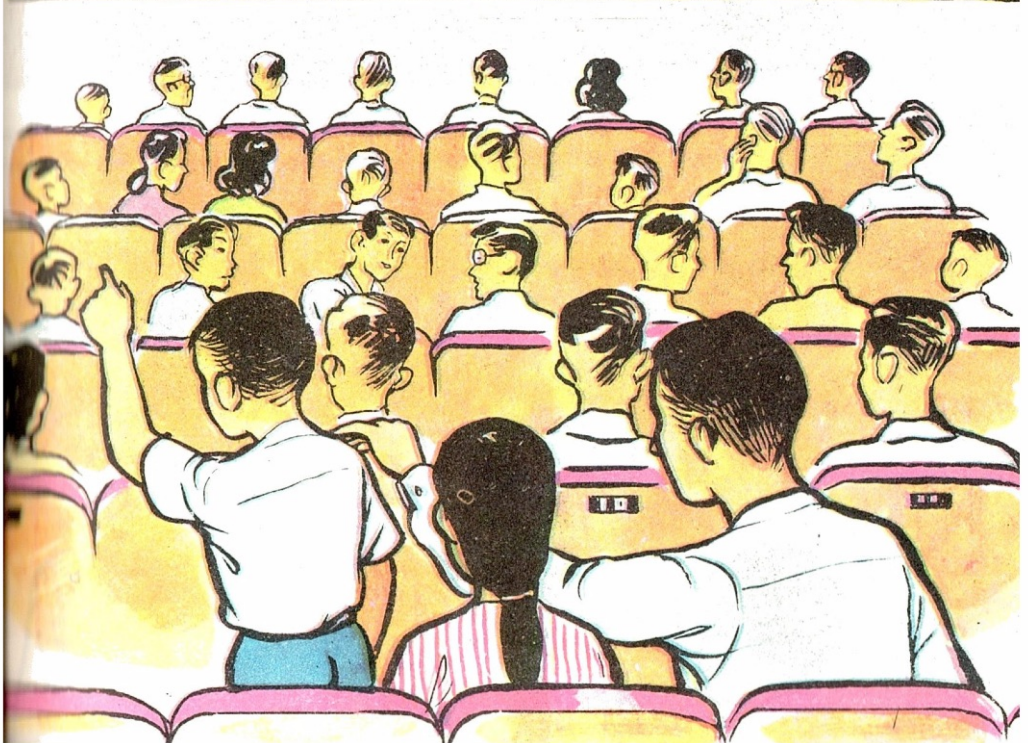
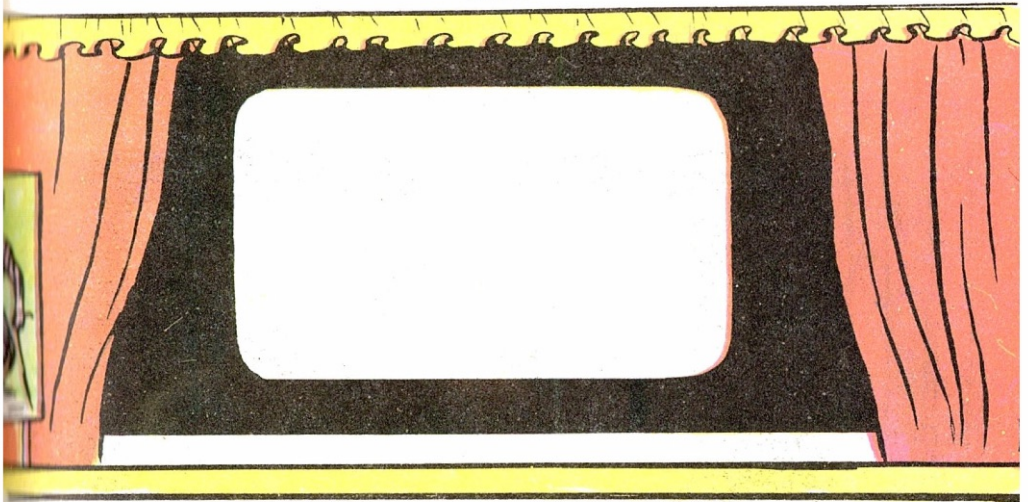
Khi đi xem hát, em chờ tới phiên mới lấy vé

Chương II

BÀI 4 : ANH HỀ SẠC - LÔ.

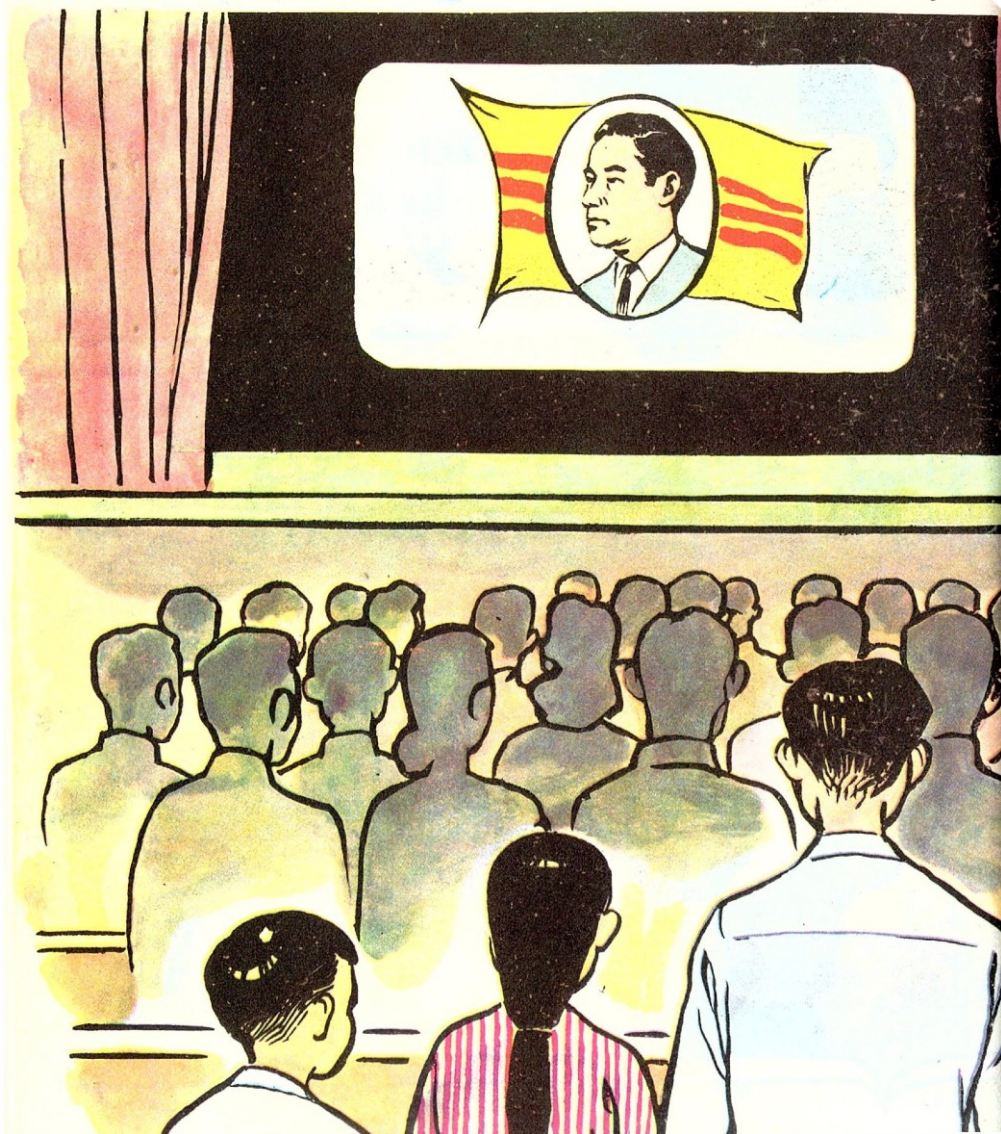
Vinh, Tuyết, Hiền ngồi trong rạp hát bóng.
 Chưa tới giờ hát. Bỗng Hiền vỗ tay, kêu to :
 « Chị Tuyết ơi ! Hình Sạc-lô kia, chị Tuyết ! »
 Tuyết hăm-hở : « Đâu ? Đâu ? »
 Nhưng Vinh vội kéo hai em ngồi xuống, nhắc-nhở :
 « Các em không nên làm ồn trong rạp hát. »
 Hiền ngồi xuống. Tuyết chưa bằng-lòng, hỏi anh :
 « Tỷ như chút nữa, Sạc-Lô giễu hay,
 Anh cũng không cười nữa sao ? »
 Vinh vuột má em rồi nghiêm-nghị :
 « Cười chứ, nhưng cười nhỏ thôi.
 Chỗ đông người, em nên nói cười se-sẽ.
 Như thế, em không làm phiền những người chung-quanh. »
 Tuyết nhìn anh mỉm-cười.

Em không làm ồn trong rạp hát.

Chương II

BÀI 5 : NGHIÊM ! CHÀO CỜ !

Đèn trong rạp tắt. Quốc-kỳ hiện trên màn bạc.

Người xem đứng lên chào quốc-kỳ.

Hiền ngạc-nhiên nhìn Vinh, rồi cũng đứng theo.

Quốc-thiếu dứt. Mọi người ngồi xuống. Hiền liền nói :

Anh Hai à, lúc này, đâu có ai ra lệnh,

Khi không, sao anh với chị Tuyết đứng dậy ?

Ở trường em, khi chào cờ, thấy hô :

Nghiêm ! Chào ! »

Vinh vui-vẻ : « Em nói đúng. Ở trường thì khác.

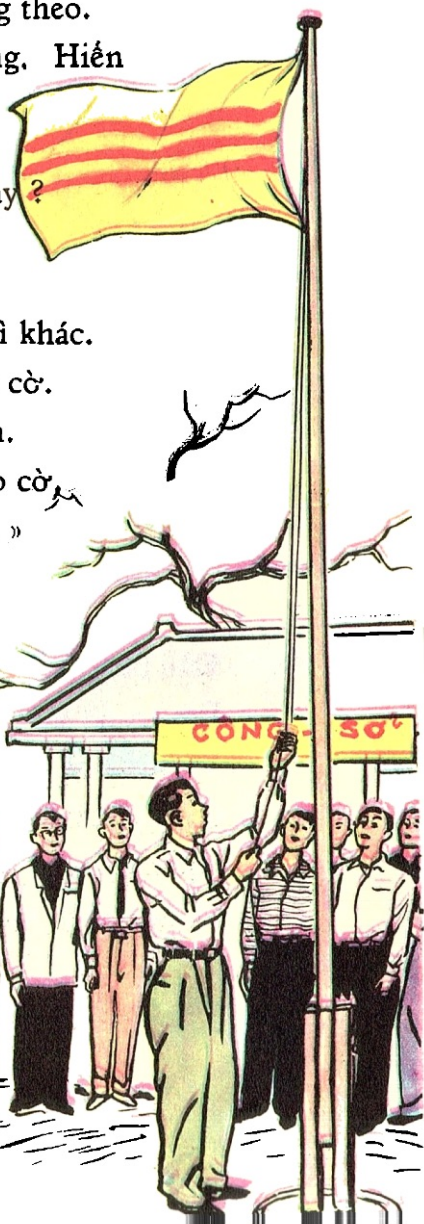
Ở đây, người xem phải biết đứng lên chào cờ.

Đầu ở đâu, khi chào cờ phải đứng nghiêm.

Em đi ngang công-sở. Người ta đang chào cờ.

Em phải dờ nón đứng nghiêm-chỉnh chào. »

Hiền gật đầu, im-lặng.

Em đứng nghiêm-chỉnh khi dự lễ chào cờ.

Chương II

BÀI 6 : LÃ QUỐC - KỲ.

Vinh chăm-chú nhìn hình quảng-cáo trên màn bạc.

Như sức nhớ lại, Hiền kể tai anh, nói nhỏ :

« Sao kỳ quá, anh Hai ?

Cờ là một miếng vải mà sao người ta chào ? »

Vinh tươi-cười : « Em nhận-xét đúng.

Cờ tuy bằng vải, nhưng tượng-trưng cho một nước.

Anh lấy một thí-dụ cho em dễ hiểu :

Em có kính-trọng bức ảnh của ông bà không ? »

— « Dạ có. »

— « Đó em xem. Trọng bức ảnh,

Đâu phải em trọng mảnh giấy,

Em trọng bức ảnh, tức em trọng ông bà,

Vì bức ảnh là hình bóng của ông bà.

Quốc-kỳ Việt-Nam tượng-trưng cho nước ta. »

Hiền sung-sướng lật-đật tiếp lời anh :

« Chào quốc-kỳ Việt-Nam là em chào tổ-quốc. »

Chào quốc-kỳ Việt-Nam là em chào tổ-quốc.

Chương II

BÀI 7 : « THƯA BÁC HAI DỪNG NƯỚC. »

Chiếc xe nhà hãm máy rồi ngừng hẳn trước cổng.

Bác Hai, bạn của ba Hiền, trên xe bước xuống.

Hiền đang đứng chơi trong sân, lật-đật chạy ra :

« Thưa bác Hai đến chơi ».

Bác Hai tươi-cười : « Ba cháu có nhà không ? »

— « Thưa có, xin mời bác vào nhà. »

Ba Hiền vui-vẻ tiếp bác Hai ở phòng khách.

Hiền vào nhà trong, lấy tách sạch xe rót nước.

Hai tay bưng tách để trên bàn, Hiền lễ-phép :

« Thưa bác Hai dừng nước. »

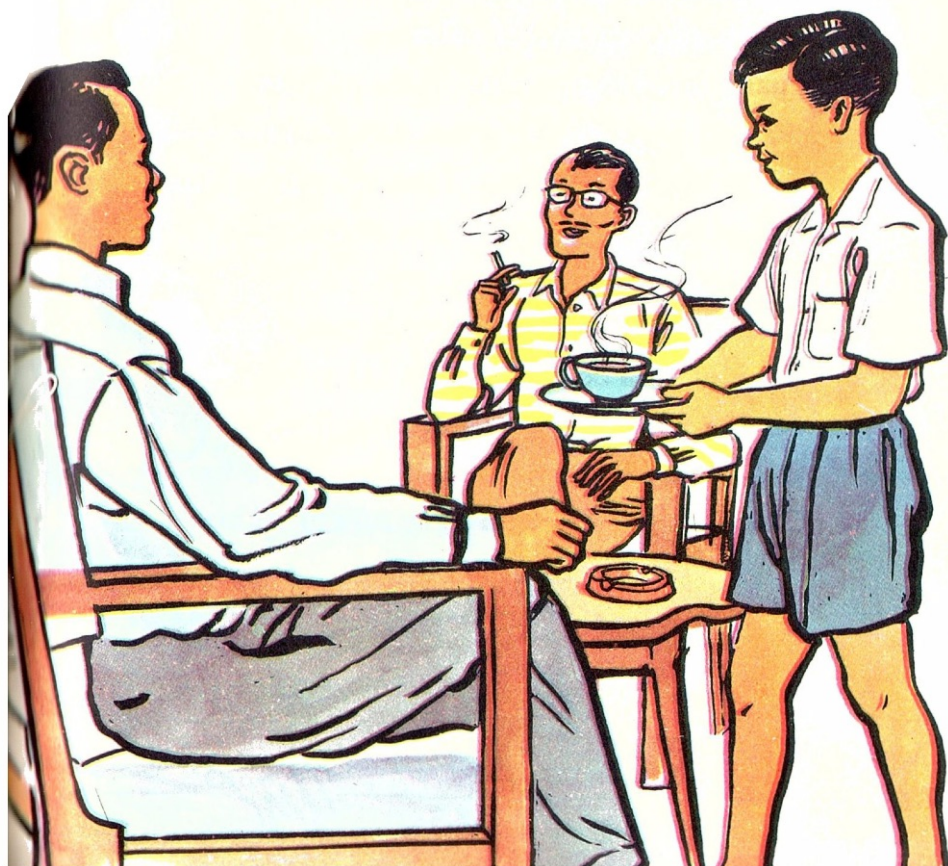
Bác Hai vói tay (1) kéo Hiền vào lòng :

« Cháu Hiền giỏi quá ! Năm nay cháu học lớp mấy ? »

— « Thưa bác, cháu học lớp ba. »

Đáp xong, Hiền chạy ra sân chơi.

Em lễ-phép chào hỏi khách.

Chương II

BÀI 8 : CHỪNG NÀO ANH ĐI HỌC ?

Quang, liên-đội-phó lớp Hiền, bị xe đụng.

Hai đội-trưởng Hiền và Tươi được cử đi thăm.

Hiền và Tươi dừng bước trước cổng nhà Quang.

Hiền nhón gót, vói tay bầm chuông.

Mẹ Quang bước ra mở cổng. Hiền cúi đầu :

« Thừa bác, hai cháu đến thăm anh Quang ».

Mẹ Quang ân-cần dẫn Hiền, Tươi vào phòng Quang.

Hiền để gói cam trên bàn. Tươi rờ trán bạn :

« Anh bị thương nặng không, anh ? »

Quang đáp : « Không nặng lắm, chỉ sưng chơn thôi !

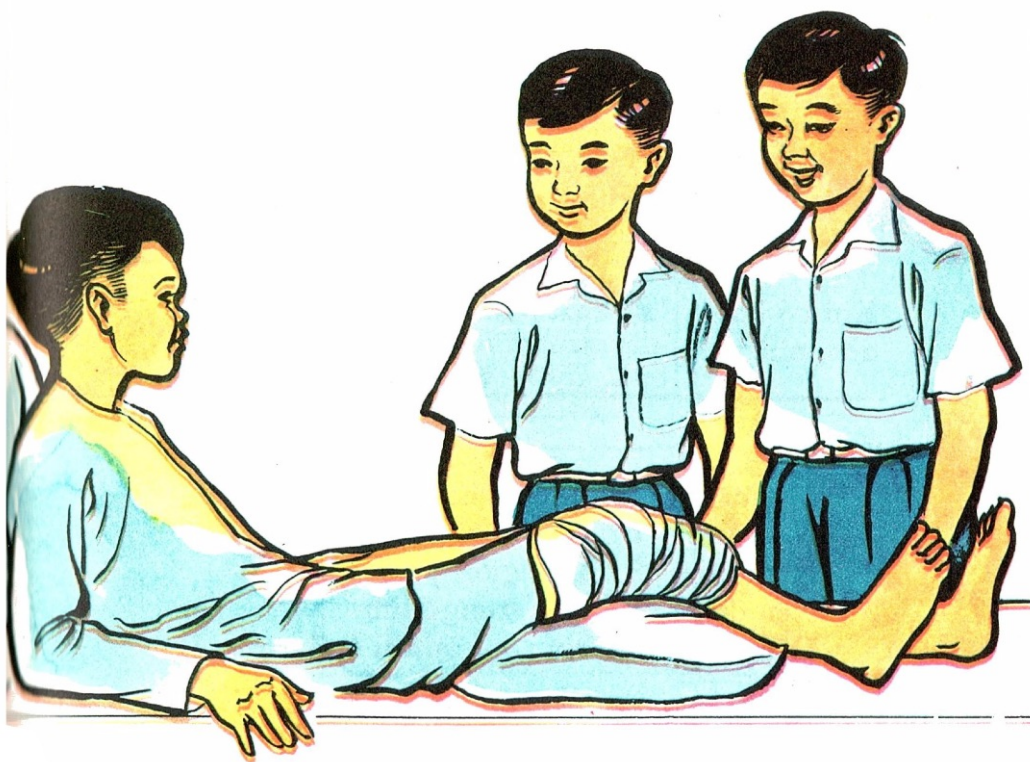
Vì thầy một đứa bé đi lăm-đăm (1) giữa đường,

Tôi chạy ra bồng nó, bị xe gấn máy đụng. »

— « Bác-sĩ bảo chừng nào anh đi học được ? »

— « Chơn bớt sưng rồi, vài ngày nữa tôi đi học. »

Em đến thăm và an-ủi bạn khi bạn có chuyện buồn.

Chương II

BÀI ÔN.

Dùng bút chì khoanh tròn con số trước 2 câu trả lời
đúng trong số 4 câu của mỗi đề-tài

Khi chào cò, em	(1) ngồi im — (2) đứng ngghiêm — (3) đứng khoanh tay — (4) dờ nón.	... điểm
Giờ trưa, em	(1) không làm rầy — (2) chơi giỡn — (3) ca hát — (4) đọc báo.	... điểm
Vào rạp hát, em	(1) cười lớn tiếng — (2) ngồi nghiêm-chỉnh — (3) khạc-nhổ dưới đất — (4) nói cười nhỏ.	... điểm
Đền công-sở, em	(1) không chen-lăn — (2) thúc-hồi âm-ĩ — (3) cười đùa — (4) chào hỏi lễ-phép.	... điểm
Khi có khách đền nhà, em	(1) đứng nhìn khách — (2) chào khách — (3) chạy giỡn trước mặt khách — (4) bưng nước mời khách uống.	... điểm

Cộng : ... điểm

Xếp hạng :

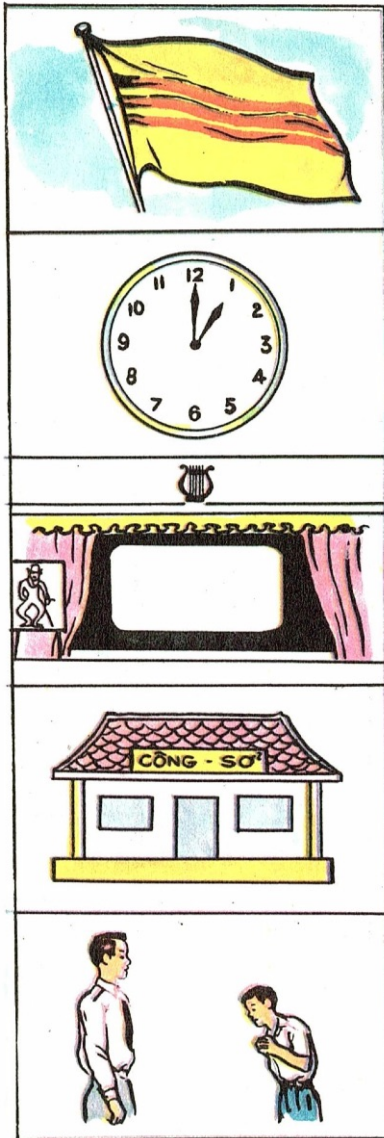
Mỗi câu trả lời đúng, ghi 2 điểm.

Nều được 10 điểm : thật giỏi

Nều được 8 điểm : giỏi

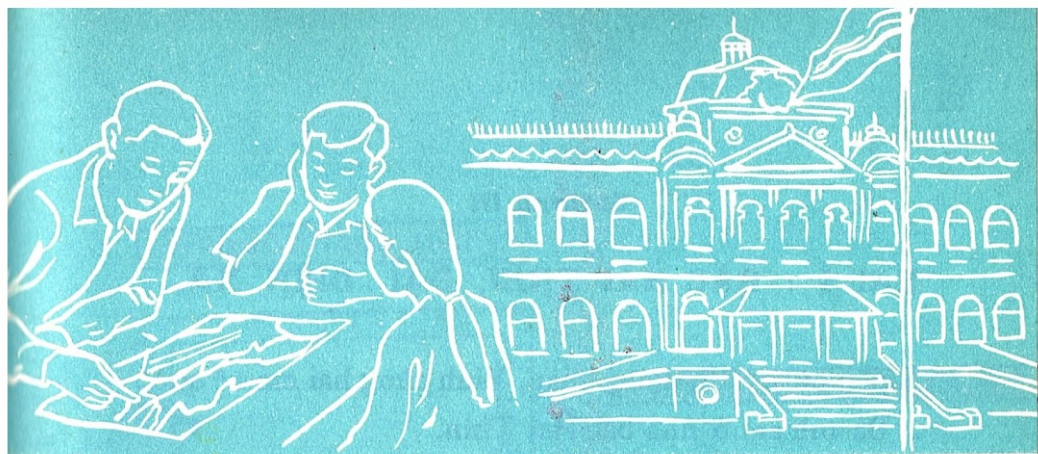
Nều được 6 điểm : trung-bình

Nều dưới 6 điểm : đọc lại bài ở chương II.

CHƯƠNG III

VIỆC CẢI-TRỊ TRONG NƯỚC

Chương III

BÀI 1 : BÁC HAI THÌN, ĐẠI - DIỆN XÃ.

Hai mươi lăm tháng chạp, Vinh cùng hai em về quê.

Ba anh em ở nhà bác Hai Thìn.

Bác Hai là đại-diện xã.

Hôm sau, Vinh, Tuyết, Hiền theo bác đèn trụ-sở.

Hội-đồng xã tế-tự đông đủ.

Chào hỏi xong, bác Hai chủ-tọa phiên họp cuối năm.

Hội-viên tài-chánh báo-cáo thu, xuất tiền bạc.

Hội-viên cảnh-sát nói về tình-hình an-ninh.

Hội-viên hộ-tịch trình bộ đời. (1)

Hội-viên công-chánh kể lại công việc xây cất.

Báo-cáo chấm dứt,

Hội-viên xã kiểm-soát sổ sách và tiền bạc.

Bác Hai nói nhỏ với Vinh :

« Bác Hai chức lớn hơn hết trong xã, há ! »

Vinh tươi-cười gật đầu.

Đại-diện xã điều- khiển mọi việc hành-chánh trong xã.

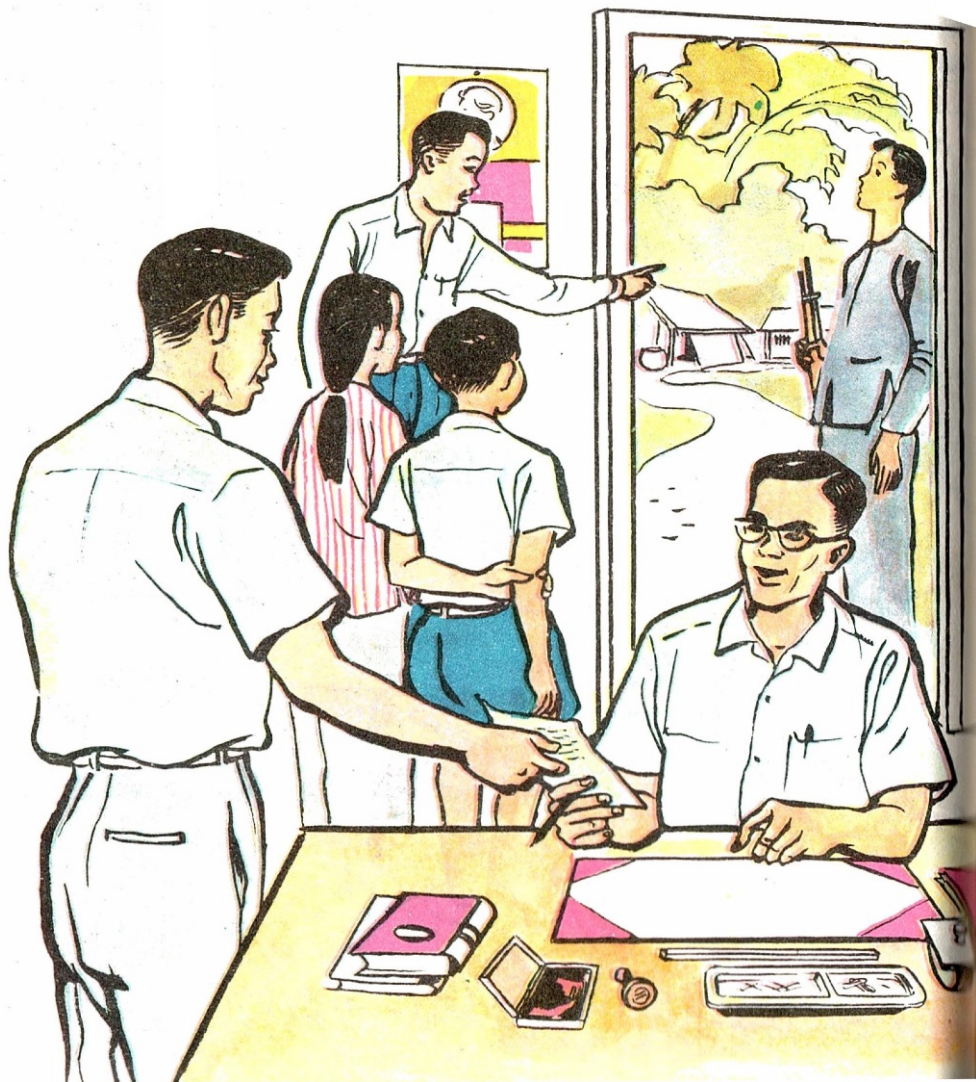
TỔ QUỐC TRÊN HẾT

VIỆT-NAM CỘNG-HÒA MUÔN NĂM

Chương III

BÀI 2: ANH DÂN-VỆ.

Phiên họp chấm dứt.

Hội-viên cảnh-sát thưa với đại-diện xã :

« Tôi xin trình ông bản phân-công dân-vệ. »

Hiền hỏi Vinh : « Dân-vệ là ai vậy, anh ? »

Vinh chỉ người dân-vệ đang gác ngoài ngõ :

« Đó, dân-vệ đó !

Họ cũng là thanh-niên trong làng.

Họ đã theo học một lớp huấn-luyện tại quận.

Họ phụ hội-viên cảnh-sát, lo việc tuần-phòng.

Dân-vệ lại còn giúp-đỡ dân.

Có hỏa-hoạn, họ lo 'chữa lửa.

Có trộm cướp, họ lo đánh đuổi. » Tuyết xen vào :

« Nhờ có họ, ta mới ngủ được yên giấc. »

Tuyết dứt lời, bác hai cũng vừa bước ra.

Bác Hai, Vinh, Tuyết, Hiền cùng nhau ra về.

Dân-vệ lo việc canh-phòng trong làng.

Chương III

BÀI 3 : TỜ KHAI-SANH SỐ 205.

Vinh, Tuyết, Hiền đến trụ-sở Hội-đồng xã.

Tuyết thưa với Hội-viên hộ-tịch :

« Thưa ông, cháu xin sao-lục khai-sinh. »

Ông Hội-viên hộ-tịch mau mắn hỏi :

« Cháu tên chi và sanh năm nào ? »

— « Cháu có biên-lai khai-sanh sẵn đây, số 205. »

— « Vậy thì tốt lắm ! Bác đỡ phải kiếm lâu. »

— « Thưa ông, chừng nào cháu lấy khai-sanh được ? »

— « Cháu về đi, vài hôm lại lấy. »

Bác còn gọi lên Quận-trưởng.

Ông chứng-thực chữ ký của Hội-đồng xã.

Như thế, khai-sanh mới hợp-pháp.

Chừng ấy cháu mới có thể dùng được. »

— « Xin cảm-ơn ông. »

Hội-viên hộ-lịch giữ bộ đời.

Chương III

BÀI 4 : LỄ « CÂY MÙA XUÂN ».

Vinh, Tuyết, Hiền theo bác Hai dự lễ Cây Mùa Xuân.

Lễ chưa bắt đầu, người đèn mỗi lúc mỗi đông.

Chờ lâu, Hiền sốt ruột hỏi anh :

« Anh Hai à, sao lâu quá vậy ? »

Vinh đáp : « Chưa tới giờ, em. »

Tuyết tiếp : « Còn chờ Quận-trưởng phải không anh Hai ? »

Vinh gật đầu, Hiến thắc-mắc :

« Quận-trưởng trên quyền bác Hai nữa, anh Hai ha ? »

— « Đúng vậy em. Bác Hai đứng đầu xã,

Còn Quận-trưởng đứng đầu quận ; quận lớn hơn xã. »

— « Vậy Quận-trưởng nhiều việc lắm, hả anh ? »

— « Phải, Quận-trưởng điều-khiển việc hành-chánh.

Ông giữ-gìn trật-tự và an-ninh trong quận.

Ông còn giúp-đỡ và bảo-vệ dân nữa. »

Quận-trưởng điều-khiển mọi việc hành-chánh trong quận.

Chương III

BÀI 5 : TIẾNG MỠ ĐIỀM MỤC ⁽¹⁾.

Vinh, Tuyết, Hiền về đến nhà, vừa đi
Bỗng tiếng mõ từ xóm dưới vọng lại.

Tiếng mõ mỗi lúc mỗi gần.

Hiền lầy lăm lạ, hỏi anh :

« Tiếng mõ gì vậy, anh hai ? »

Vinh đáp : « Tiếng mõ điềm mục đó, em,

Muôn họp dân, Hội-đồng xã dùng mõ.

Có trộm cướp, người ta cũng đánh mõ.

Mõ đánh chuyển đi từ ấp này sang ấp nọ

Ở thôn-quê, Hội-đồng xã dùng mõ để thôn

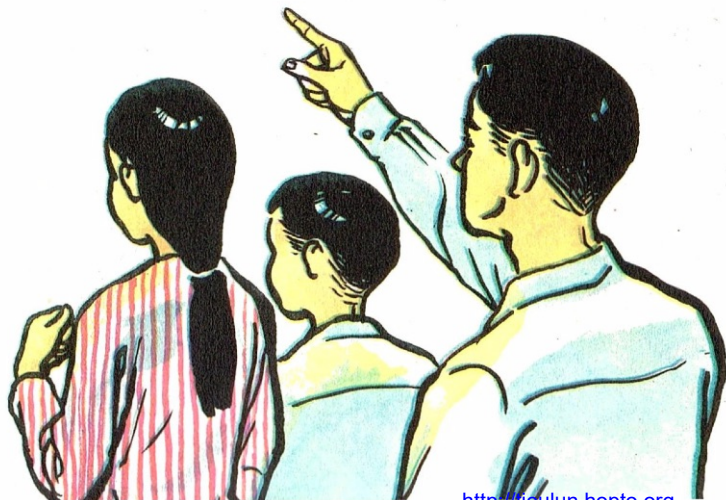
— « Ngộ quá chị Tuyết ha ! »

— « Đó là cách thông-tin giản-tiện.

À kia ! Các em ngó ra cổng xem,

Dân làng đã nghe tiếng mõ rồi,

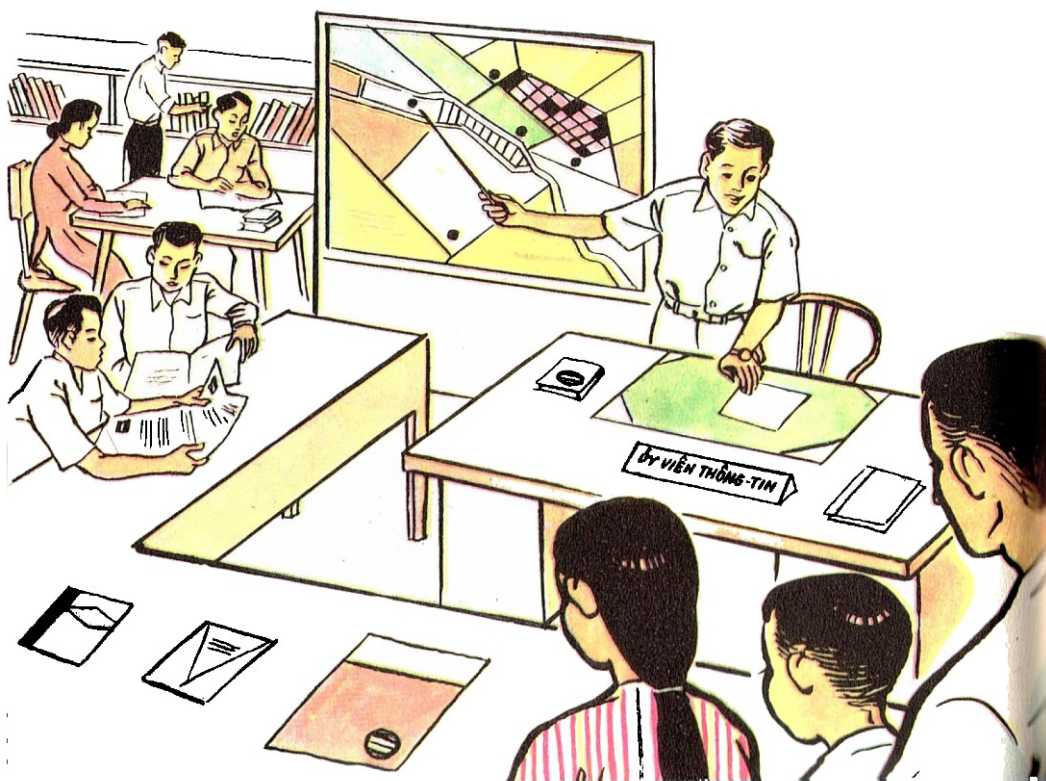
Họ lũ-lược kéo đèn trụ-sở đó. »

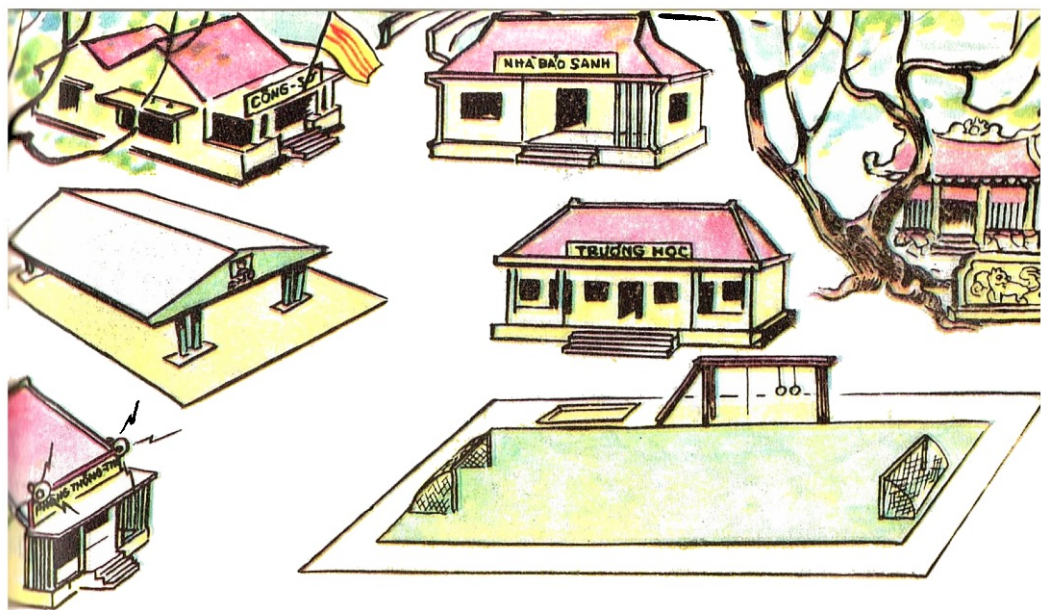

Chương III

BÀI 6 : TRONG PHÒNG THÔNG - TIN XÃ.

Vinh, Tuyết, Hiền bước vào phòng thông-tin xã.
Nhiều người đang đứng xem hình hoặc đọc báo.
Ba anh em cúi đầu chào mọi người.
Ủy-viên thông-tin vui-vẻ hỏi :

« Cháu Vinh đưa hai em dạo mát, phải không ? »

Vinh lễ-phép :

« Thừa, chúng cháu định viếng các công-sở trong xã.

Nhưng nhà cửa đường-sá đều được sửa-sang,

Cháu thầy hơi lạ. »

— « Có gì mà lạ ! Các cháu xem bản-đồ nầy :

Đây, chợ và trụ-sở xã mà các cháu đã biết.

Đây, phòng y-tê cắt gần đình làng.

Phía sau phòng y-tê là nhà bảo-sanh.

Trường học dựng tại nền cũ, hiện có bốn lớp.

Cạnh trường là sân vận-động. »

*Trong làng có chợ, trường học, trụ-sở xã, phòng y-tê,
nhà bảo-sanh, phòng thông-tin, sân vận-động.*

Chương III

BÀI 7 : BẢN-ĐỒ ĐÔ-THÀNH.

Từ cửa ngõ chạy vào nhà,
 Tay cầm báo, tay xách bản-đồ, Hiền reo :
 « Chị Tuyết ơi ! Báo xuất-bản sò đầu năm rồi !
 Có tặng không bản-đồ Đô-thành nữa ! »
 Tuyết chạy ra : « Đâu ! Đâu ! Đưa chị coi »
 Chà đẹp quá ! Tới tám màu lận »
 Trong nhà bước ra, Vinh nhìn bản-đồ vui-vẻ :
 « Đồ hai em, tại sao người ta vẽ tám màu ? »

Hiền giành trả lời :

« Để phân ranh tám quận, phải không anh Hai ? »

Tay vuốt đầu Hiền, Vinh vừa khen, vừa dẫn-giải :

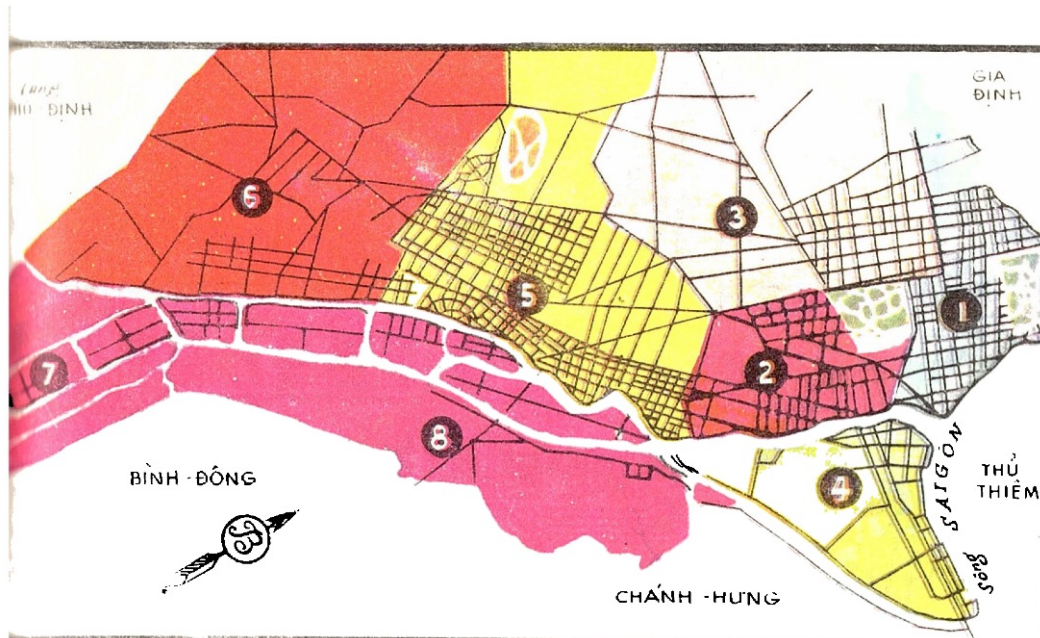
« Phải, Đô-thành Sài-gòn hiện chia ra tám quận.

Quận-trưởng và Cảnh-sát-trưởng trông-nom mỗi quận.

Tất cả đều đặt dưới quyền ông Đô-trưởng.

Có Hội-đồng Đô-thành giúp ý-kiến. »

Đô-trưởng điều-kiến mọi việc hành-chánh trong Đô-thành.

Chương III

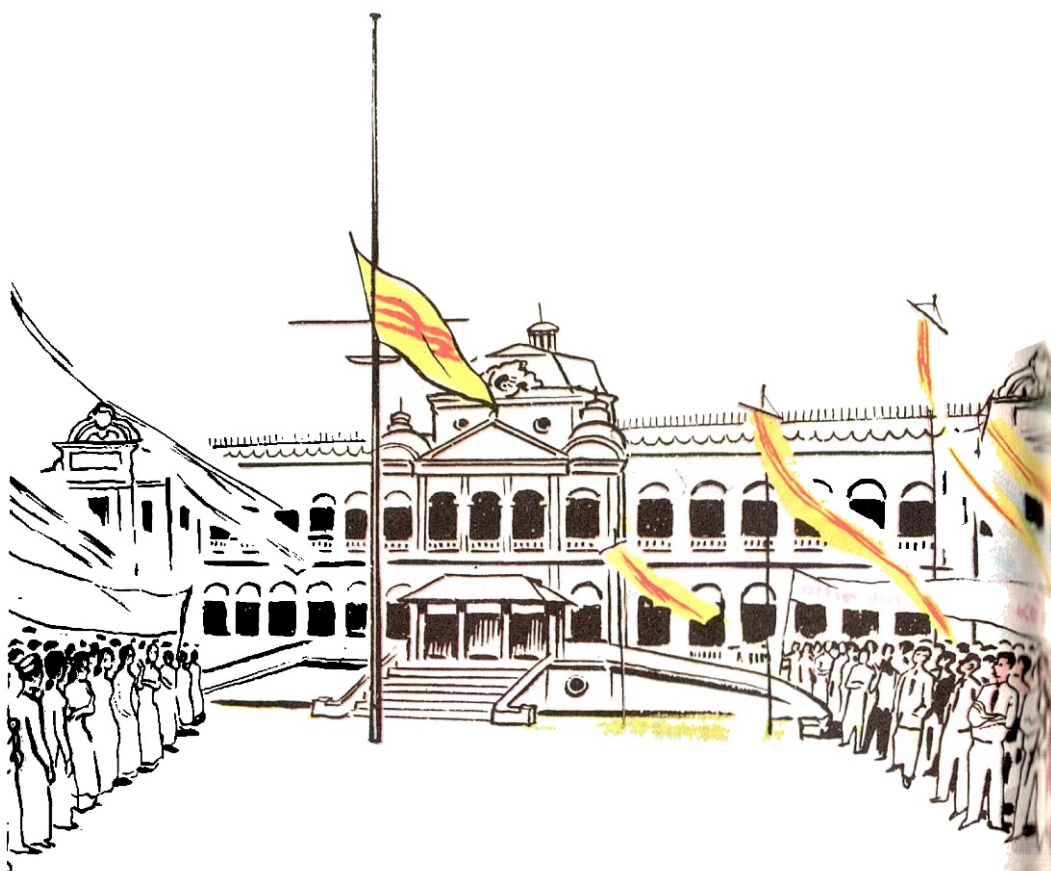
BÀI 8 : TẾT NGUYÊN-ĐÁN TẠI DINH ĐỘC-LẬP.

Vinh, Tuyết chăm-chú nhìn bản-đồ Đô-thành.

Hiển lật tờ báo ra xem, vùng nói :

« Báo có đăng hình ngày Tết tại Dinh Độc-Lập.

Các phái-đoàn đến chúc Tết Tổng-thống đông quá !

Có cả người ngoại-quốc đây nữa nè !
 Ô ! Ai cũng kính-trọng Tổng-thống ta lắm nhì ! »
 Vinh vừa kéo tờ báo lại xem vừa dẫn-giải :
 « Tổng-thống do toàn dân bầu lên.
 Tổng-thống lãnh-đạo quốc-dân.
 Tổng-thống thay mặt toàn-dân đối với nước ngoài.
 Tổng-thống cầm đầu quân-đội Việt-Nam. . .
 Vì thế Tổng-thống được mọi người tôn-kính. »
 Hiền tươi-cười gật đầu,
 Rồi tiếp-tục đọc mấy hàng chữ in dưới hình.

Tổng-thống lãnh-đạo quốc-dân.

Chương III

BÀI ÔN

Chọn câu trả lời ở cột 3, dùng bút chì điền số của câu đó vào cột 2.

VIỆC LÀM	CÂU TRẢ LỜI	NGƯỜI LÀM	ĐIỂM
A. — Điều-khiển việc hành-chánh xã	.	(1) Tổng-ti ổng	... điểm
B. — Sac-lục khai-sanh		(2) Quận-tr ưởng	... điểm
C. — Điều-khiển việc hành-chánh quận		(3) Đại-diện xã	... điểm
D. — Điều-khiển việc hành-chánh Đô-thành	.	(4) Hội-viên hộ-lịch	... điểm
E. — Lãnh-dạo quốc-dân		(5) Đô-trưởng	... điểm

Cộng điểm

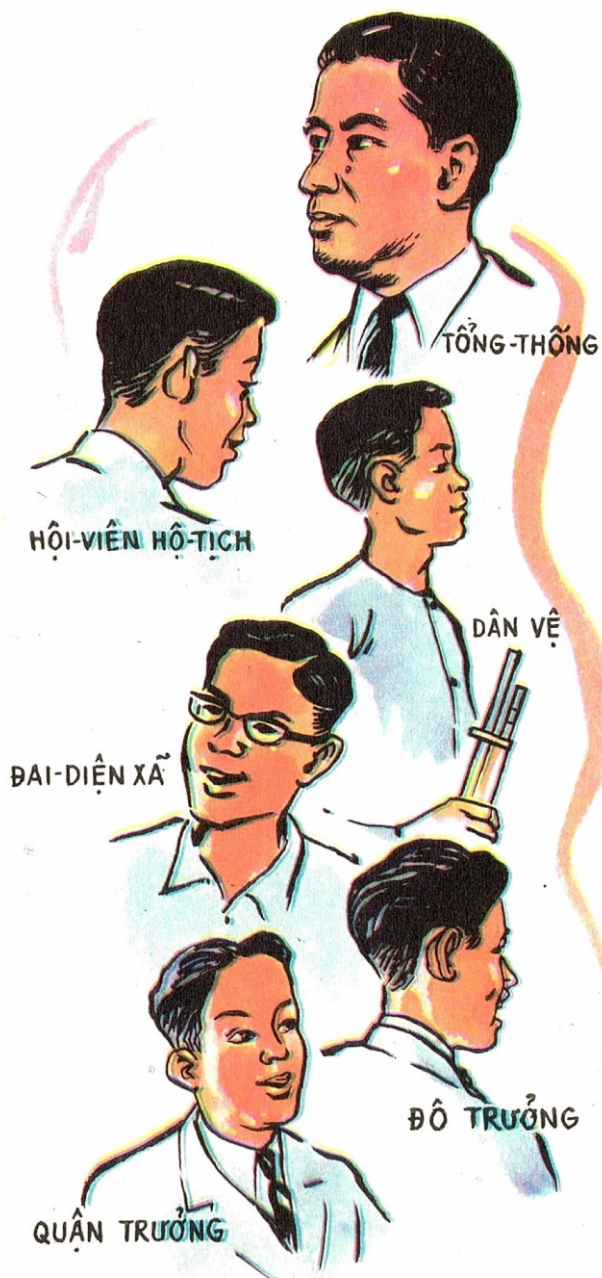
Xếp hạng : Mỗi câu trả lời đúng, ghi 2 điểm

Nều được 10 điểm : thật giỏi

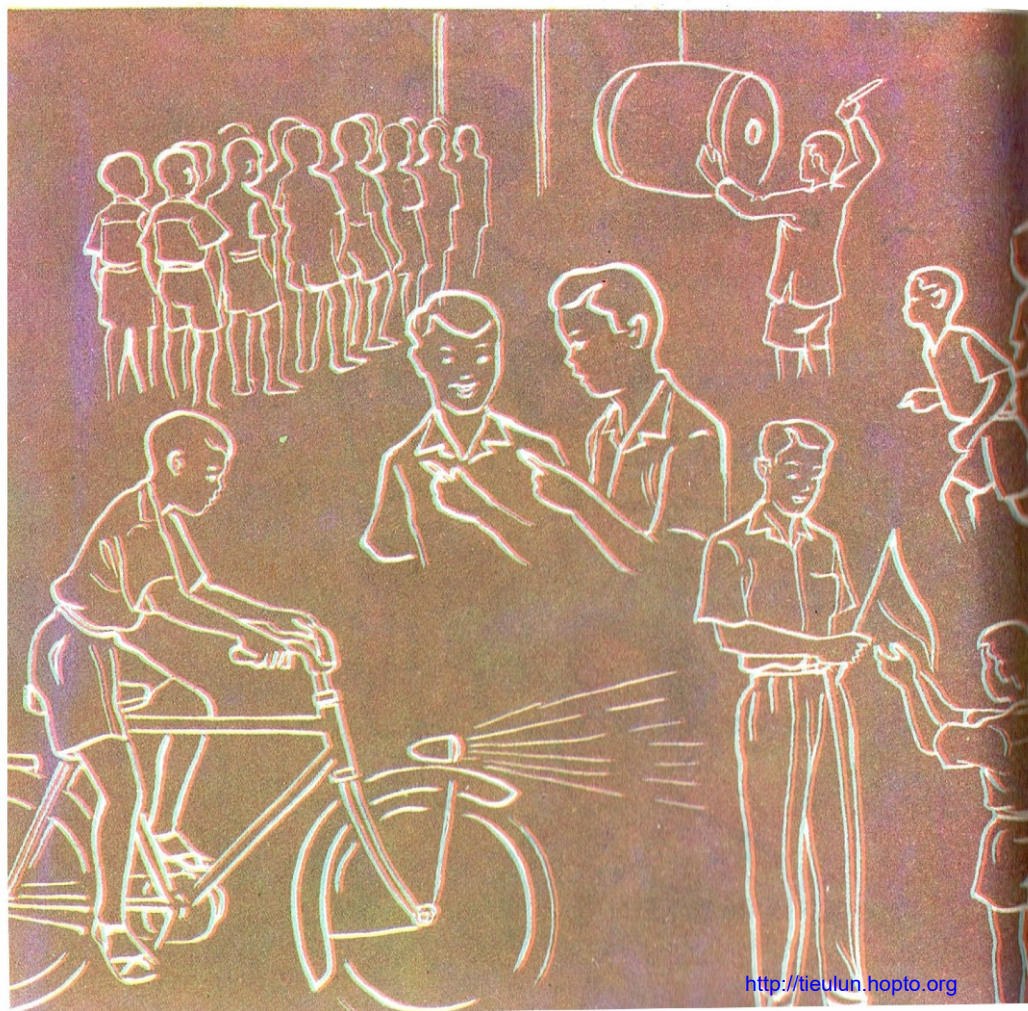
8 điểm : giỏi

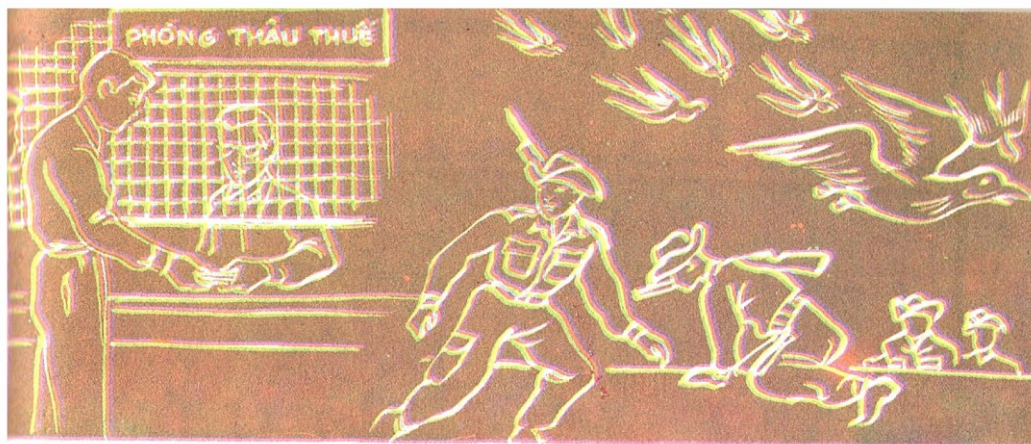
6 điểm : trung-bình

Dưới 6 điểm : đọc lại các bài ở chương 3

CHƯƠNG IV

BỒN - PHẬN NGƯỜI CÔNG - DÂN

Chương IV

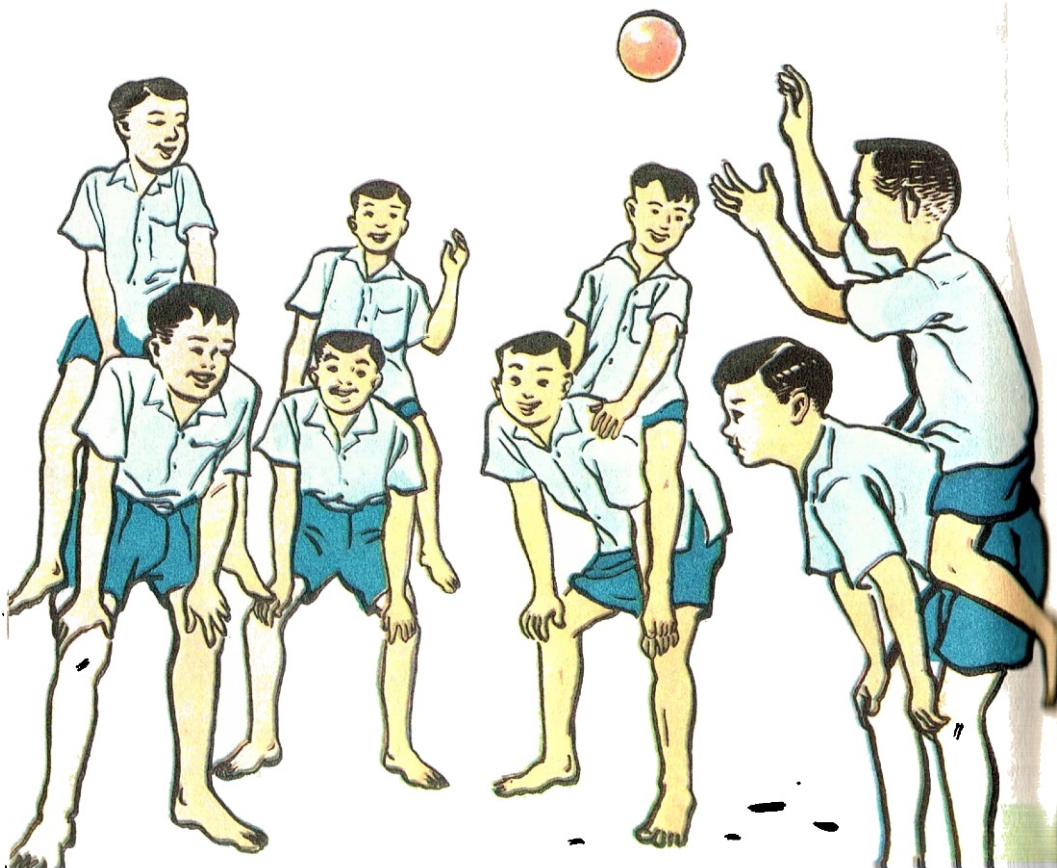
BÀI 1 : TIẾNG TRỐNG VÀO HỌC.

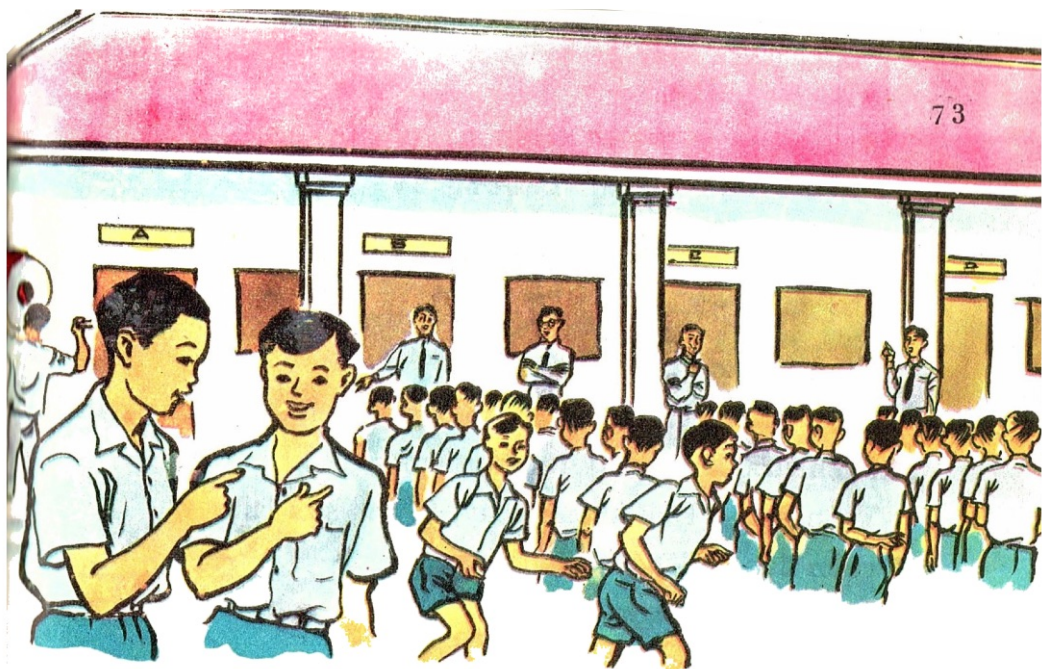
Giờ chơi. Sân trường ồn-ào.

Học-sinh vui-vẻ nô-đùa.

Đội Lê-Lợi chơi « cỡi ngựa chuyển banh. »

Banh giao qua trả lại vùn-vụt.

Tươi ngồi chễm-chệ trên lưng Hiền.

Một đường banh xẹt qua, Tươi với (1) chụp hụt...

Tiếng cười rộ lên lẫn với những tiếng cần-nhần.

Tiếng trống bỗng vang lên.

Hiền giục chạy về lớp sắp hàng.

Hà kêu giựt Hiền :

« Khoan anh ! Tới phiên mình rồi,

Sao anh lại bỏ ? Uống quá ! »

Hiền đáp :

« Trông vào học rồi, chúng ta không nên chần-chờ.

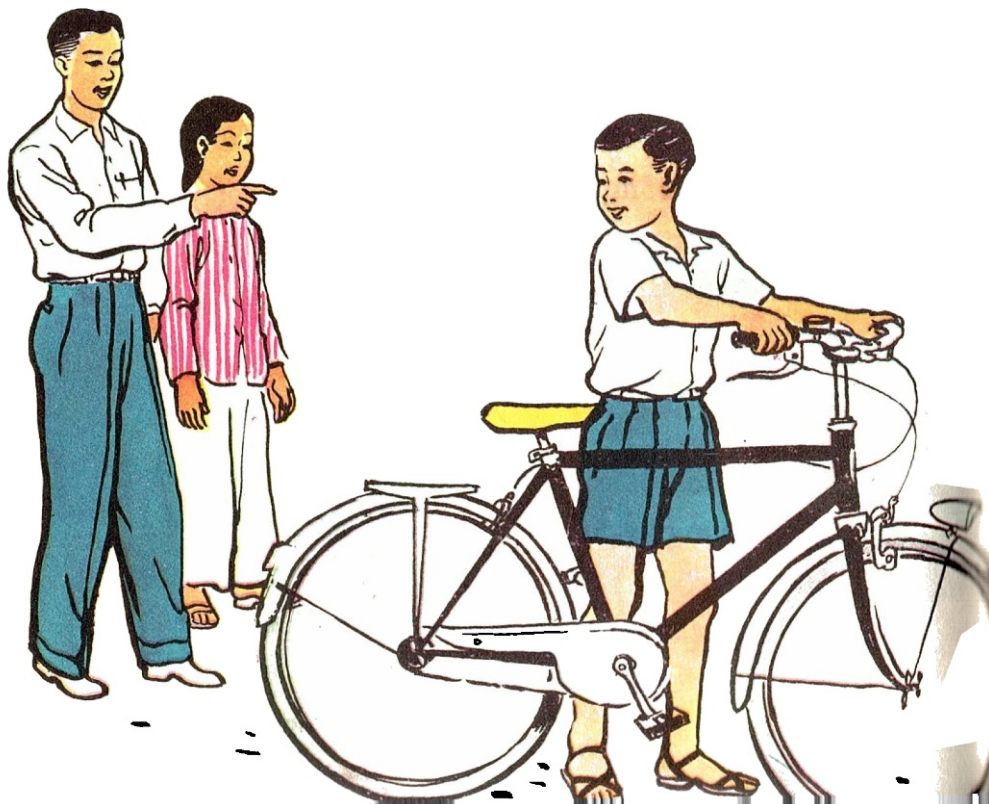
Ta nên trọng kỷ-luật nhà trường. »

*Khi nghe tiếng trống vào học, em vội-vàng đến trước lớp,
sắp hàng ngay-ngắn.*

Chương IV

BÀI 2 : ĐÈN XE ĐẠP.

Cơm tôi xong,
 Hiền định đèn nhà Tươi mượn quyển sách công-dân.
 Hiền vừa đẩy xe đạp ra khỏi ngõ,
 Vinh gọi : « Đèn không cháy, để anh sửa lại. »
 Hiền đáp : « Không sao đâu, anh !
 Không ai phạt học trò đâu !

Em lại quen các cảnh-sát-viên trong vùng nầy. »
 Vinh khuyên em : « Dấu sao, ta phải trọng pháp-luật.
 Pháp-luật bảo-vệ tánh-mạng ta.
 Đi xe đạp không đèn rất nguy-hiểm.
 Xe khác không trông thấy ta, tai-nạn khó tránh. »
 Tuyệt tiếp : « Đi xe không đèn,
 Có gì xảy ra, thì lỗi về phần ta. »
 Hiện hiểu rõ bốn-phận phải tuân pháp-luật.
 Hiện đẩy xe vào nhà, cậy anh sửa giùm đèn.
 Xong, Hiện vui-vẻ lên xe đạp đèn nhà bạn.

Em luôn luôn tôn-trọng pháp-luật.

Chương IV

BÀI 3 : HIỀN, ĐỘI-TRƯỞNG GƯƠNG-MẪU.

Chiều thứ bảy, thấy kiểm-điểm công việc mỗi đội.

Thấy hỏi : « Đội nào nhận công-tác vệ-sinh ? »

Tươi, đội-trưởng đội Nguyễn-Trãi đứng lên thưa :

« Tuần này, chúng con nhận trách-nhiệm về vệ-sinh,

Nhưng hôm qua chúng con đèn lớp trễ.

Chúng con xin nhận lỗi ! »

Thấy gật đầu, mỉm cười, rồi hỏi tiếp :

« Đội nào lo trang-trí lớp trong tuần ? »

Liên-đội-phó lễ-phép :

« Thưa thầy, đội Lê-Lợi !

Đội Lê-Lợi làm cho lớp đẹp lên :

Lớp ta có thêm nhiều tranh-ảnh và châm-ngôn mới.

Thấy nhìn-nhận :

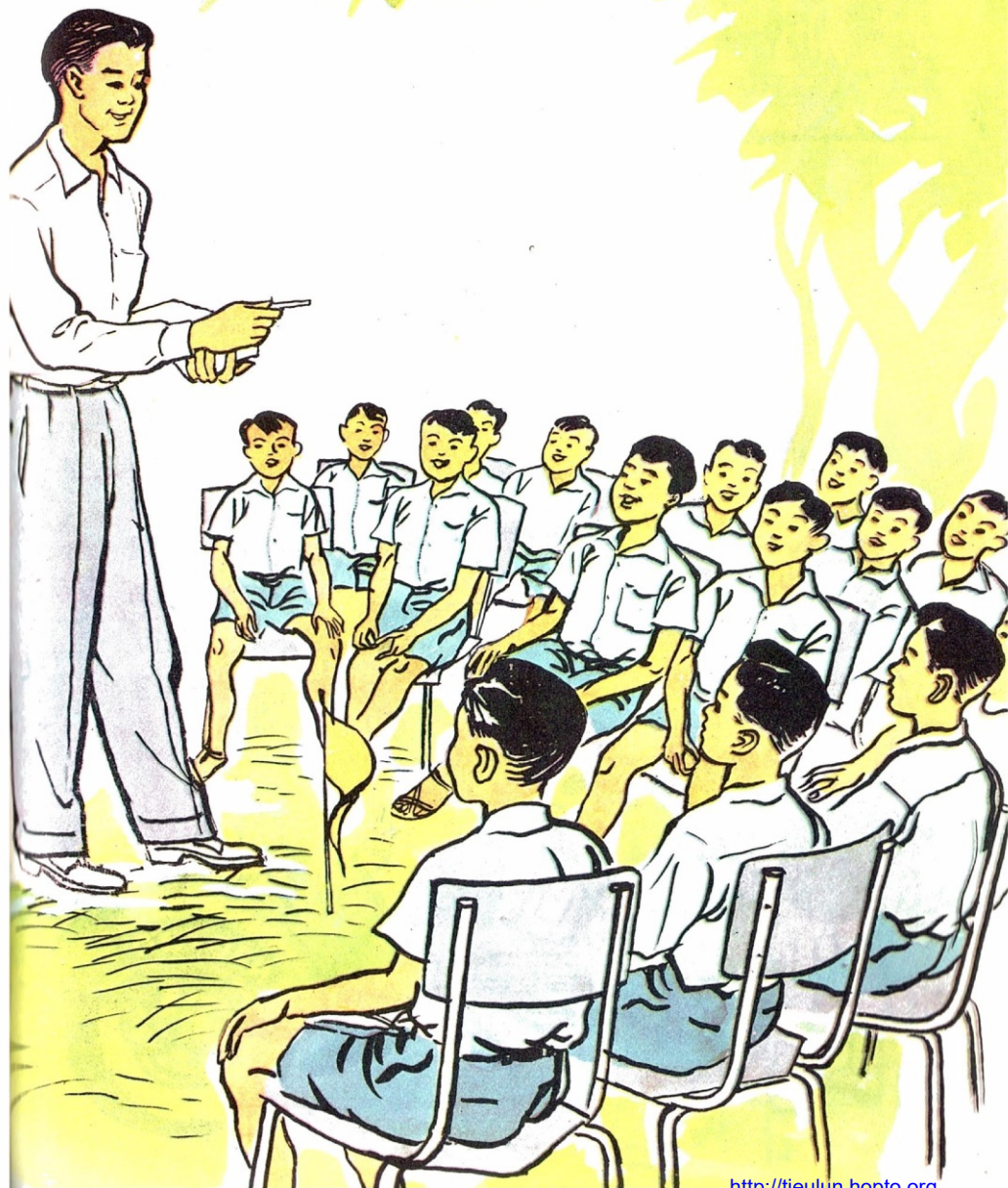
« Đội Lê-Lợi làm tròn bốn-phận.

Đội Lê-Lợi xứng-đáng lãnh cờ danh-dự.

Hiền khéo-léo dìu-dắt đội Lê-Lợi.

Hiền là một đội-trưởng gương-mẫu. »

Em vui lòng nhận trách-nhiệm và cố-gắng làm tròn bốn-phận.

BÀI 4 : CHIẾC XE VẾT-BA.

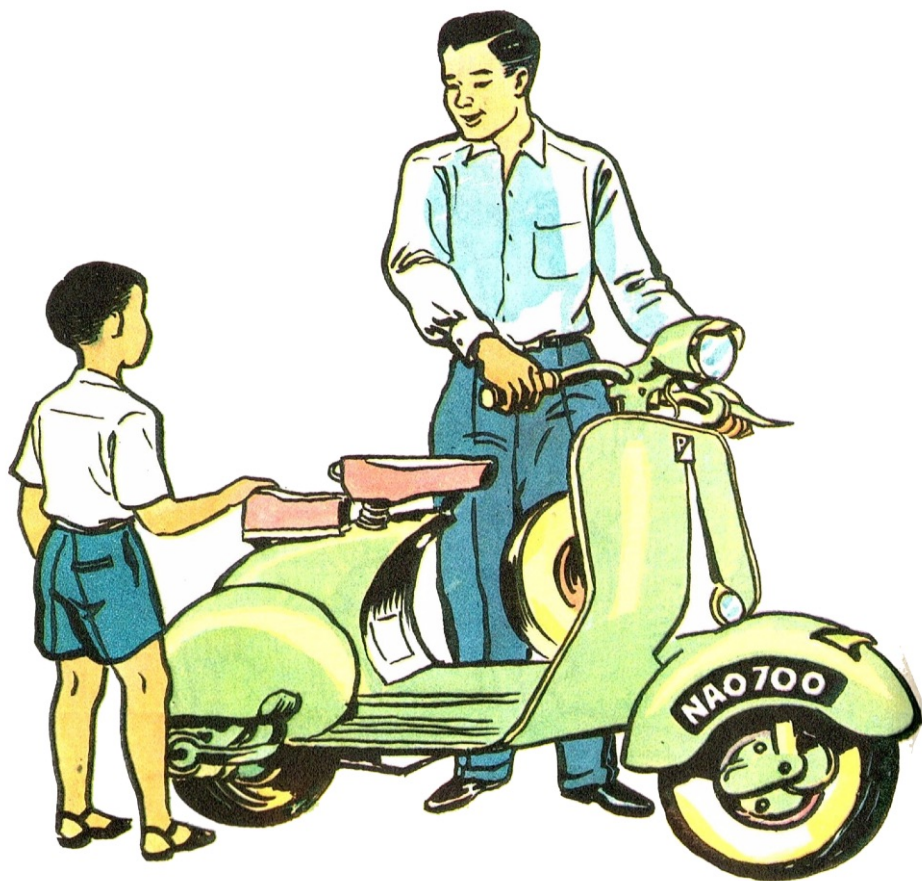
Vinh đẩy xe vết-ba ra tới ngõ.

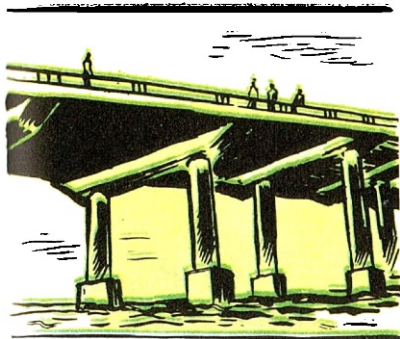
Hiền đang chơi gần đây, chạy đèn vồn-vã :

« Anh hai đi đâu đó, anh hai ? »

Vinh đáp : « Anh đi đóng thuê xe vết-ba. »

« Ủa, phải đóng thuê xe vết-ba nữa sao anh ? »

— « Có chớ, vệt-ba thuộc loại chịu thuê.
Mình có xe nhưng cũng cần có đường để đi.
Mình đóng thuế, chánh-phủ mới có tiền đắp đường.
Chánh-phủ còn thuê các thứ thuê khác :
Như thuê chợ, thuê đất, thuê hàng-hóa. . .
Nhờ vậy, chánh-phủ cất trường học, nhà thương. . .
Đóng thuế là góp phần vào việc lợi-ích chung »
Hiền vội-vàng tiếp : « Chúng ta có bốn-phận phải
đóng thuế. »
Vinh xoa đầu em khen : « Phải. Em thông-minh lắm.
Em vào rửa mặt, thay quần áo rồi đi với anh. »

Đóng thuế là góp phần vào việc lợi-ích chung.

Chương IV

BÀI 5 : « YÊU-CẦU ĐỪNG GỌI QUAN LỚN. »

Vinh khóa xe rồi dẫn Hiền vào phòng thuê.

Hiền nhìn lên cửa phòng : « Anh hai !

Tại sao người ta yêu-cầu đừng gọi quan lớn ? »

Vinh dẫn-giải :

« Thời Pháp-thuộc, dân-chúng quá sợ-sệt.

Họ hạ mình dâng bồng các công-chức.

Vì vậy công-chức hay ý quyền hà-hiệp dân.

Muốn tránh việc xấu ấy, chánh-quyền dán khẩu-hiệu này .»

Hiền nhìn anh ra vẻ suy-nghĩ :

« Mình không sợ công-chức hay sao anh ?»

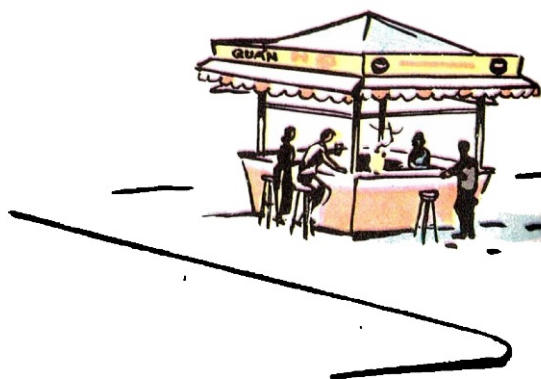
— « Không sợ nhưng phải kính.

Đòi với chánh-quyền, ta phải có lễ-độ.

Nhưng không nên hạ mình dâng bồng quá đáng. »

Em kính chúc không sợ công-chức.

Chương IV

BÀI 6 : CẬU BÉ YÊU NƯỚC.

Vinh, Tuyết, Hiền đi ngang chợ.

Hiền ngó lên cửa chợ, đọc : « Chợ Trần-quốc-Toản »

Tuyết vụt (1) hỏi em : « Đồ - em, Trần-quốc-Toản là ai ? »

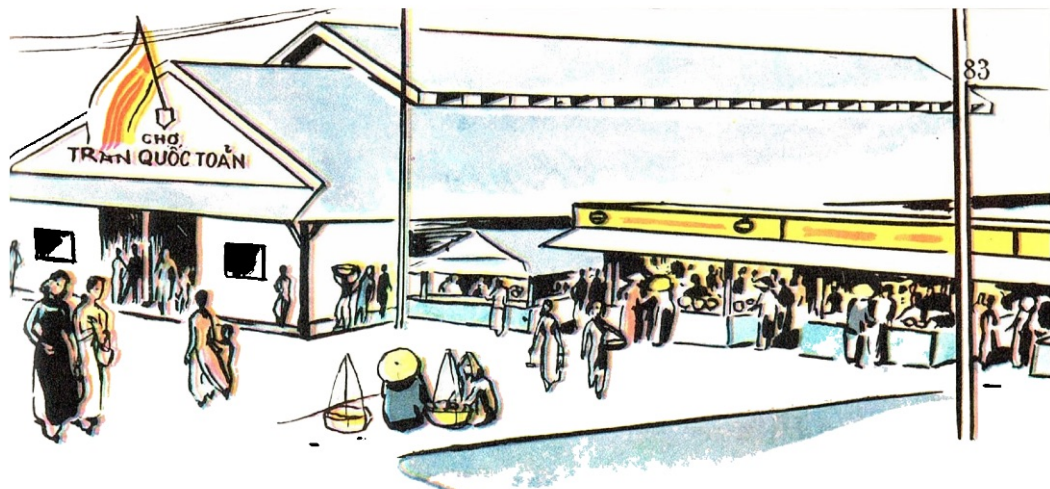
— « Là cậu bé anh-hùng, cháu Đức Trần-Hưng-Đạo. »

Vinh vui-vẻ xen vào : « Giỏi !

Nhưng em còn nhớ cậu ấy đã làm gì không ? »

Hiền ập-úng, Vinh tươi-cười tiếp :

« Khi giặc Nguyên sang đánh nước ta, Toản còn nhỏ.

Cậu không được dự bàn cách chống giặc.
 Tức giận, cậu bóp nát trái cam đang cầm trong tay.
 Về nhà, cậu họp bạn-bè, ngày ngày tập trận.
 Cậu đánh giặc và thắng một cách vẻ-vang. »
 Tuyệt hăng-hái : « Hoan-hô cậu bé yêu nước ! »
 Hiên phụ-họa : « Em cũng yêu nước như Trần-
 quốc-Toản . »

Em yêu nước Việt-Nam..

Chương IV

BÀI 7 : BẦY ÉN ĐÁNH QUẠ.

Vinh, Tuyết, Hiền đi chơi vùng Phú-Lâm,

Bồng Hiền reo lên :

« Á ngọ, chị Tuyết ơi, quạ mà thua én ! »

Hiền vừa nói, vừa chỉ về phía trước :

Một bầy én đang đánh đuổi một con quạ.

Tuyết cũng lầy lăm lă, bàn với em :

« Có lẽ con quạ ấy bệnh, Hiền à ! »

Vinh bật cười rồi giải-thích ngay :

« Không phải con quạ ấy bệnh đâu hai em.

Vào tháng bảy quạ và én hay đánh nhau.

Én biết sức yếu nên họp thành đoàn chồng quạ.

Người ta nói : Quạ sói đầu vì phải đội cầu. (1)

Nhưng có lẽ quạ bị én mổ rụng lông.

Nhờ biết đoàn-kết, én thắng được quạ. »

Hiền góp ý : « Hèn chi thấy em thường bảo :

Đoàn-kết thì mạnh. »

Đoàn-kết thì mạnh.

(1) Đây là tích Chức-Nữ Ngưu-Lang. Tục truyền hằng năm đến ngày mừng 7 tháng 7, quạ đội cầu cho Ngưu-Lang Chức-Nữ gặp nhau

Chương IV

BÀI 8 : THẤY AI TẾ, NÊN AN-ỦI !

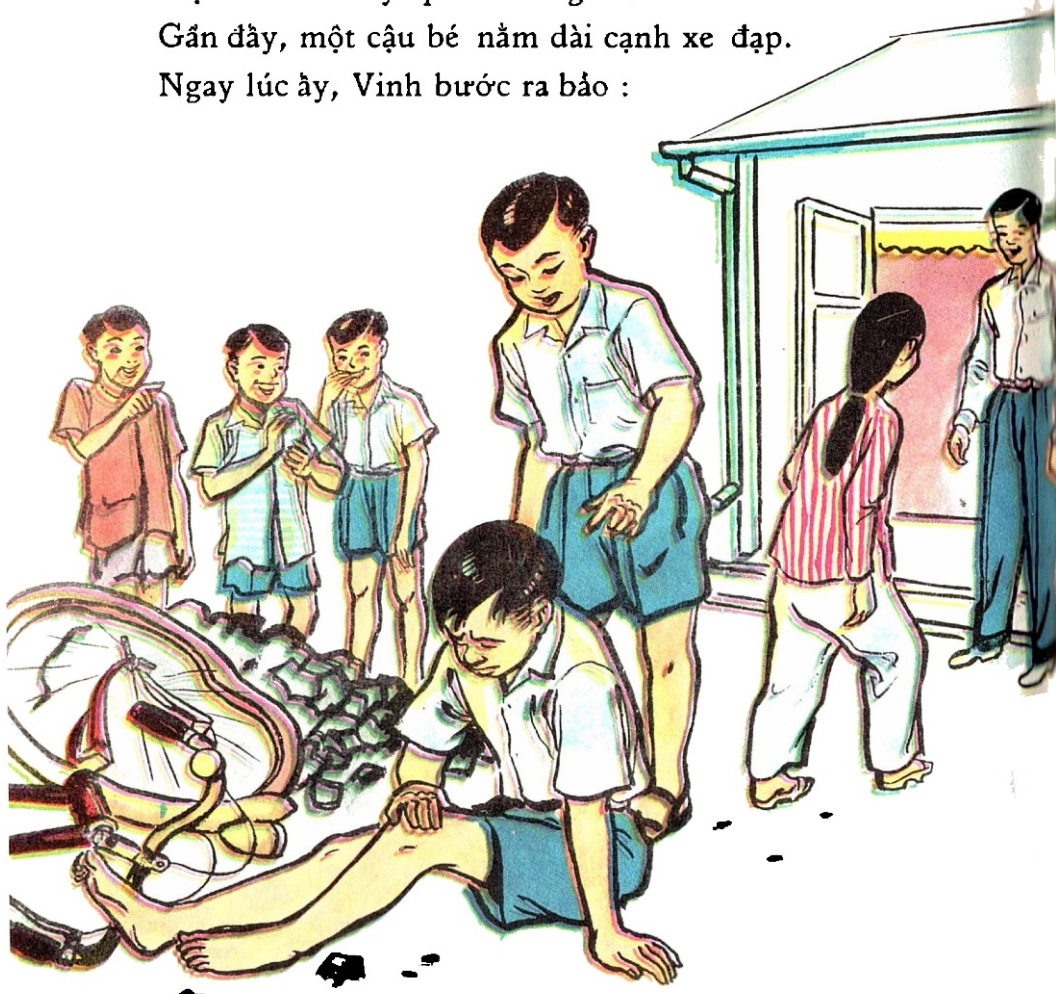
— « Ê tụi (1), làm gì đâm đầu vô đồng đá vậy ! »

Nghe tiếng la chê-nhạo, Tuyết, Hiền chạy ra xem :

Một đám trẻ vây quanh đồng đá.

Gần đây, một cậu bé nằm dài cạnh xe đạp.

Ngay lúc ấy, Vinh bước ra bảo :

« Hiền, lại xem anh ấy có sao không em ! »

87

Cậu bé ôm chơn khóc sướt-mướt.

Đầu gối đập vào đá, rớm máu.

Tuyết lật-đật chạy vào nhà ôm hộp thuốc ra.

Vinh xúc thuốc và băng vết thương xong cho cậu bé.

Vinh bảo em :

« Hiền, em lại phải quần áo cho anh nấy đi !

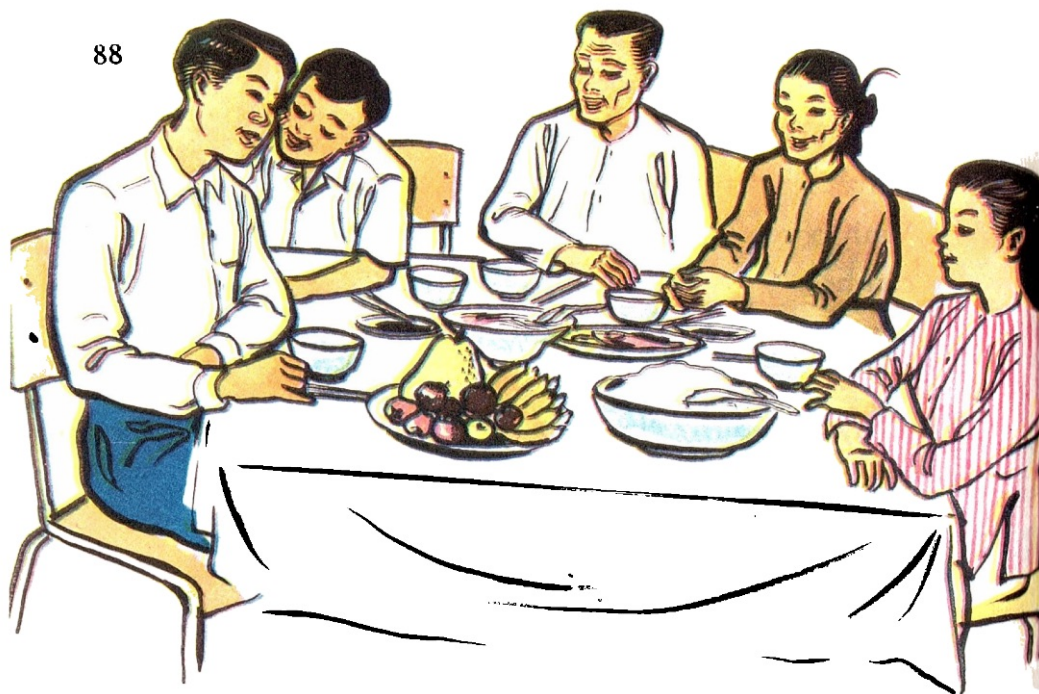
Thầy ai té, đừng chê-nhạo, phải tỏ lời an-ủi.

Nếu người bị thương, phải gọi người lớn đến giúp. »

Thấy người té, em an-ủi.

Thấy người bị thương, em gọi người lớn đến giúp.

Chương IV

BÀI 9 : THI-HÀNH QUÂN-DỊCH.

Cả nhà đã ngồi tại bàn ăn. Vinh nói :

« Thừa ba má, con vừa được lệnh đi quân-dịch .»

Mẹ Vinh nhìn con :

« Má nghe nói dạy học khỏi đi lính mà ! »

Vinh chưa kịp trả lời, cha Vinh nghiêm-nghị :

« Thời Pháp-thuộc khác. Bây giờ ta đã độc-lập.
Thanh-niên hai mươi tuổi phải thi-hành quân-dịch.»

Hiền hỏi nhỏ anh :

« Thi-hành quân-dịch là gì, anh hai ? »

Vinh vuốt đầu em, mỉm cười :

« Là đi lính để tập quân-sự ».

— « Lúc nấy đâu có giặc mà tập-luyện, anh ? »

— « Ta phải tập-luyện trước,

Khi có giặc mới đủ sức gìn-giữ đất nước.

Đi quân-dịch là bổn-phận của mọi công-dân. »

Thi-hành quân-dịch là bổn-phận của mọi công dân.

Chương IV

BÀI : 10 HỌC LÔN

HỌC LÀM CÔNG-DÂN TỐT

Việc hữu-ích cho toàn-thể các
Trọng phép nước, giữ gìn Tổ-quốc,

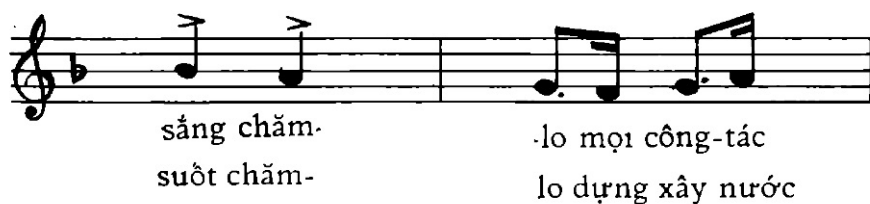
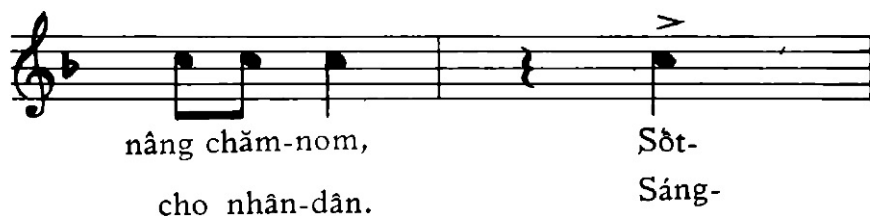
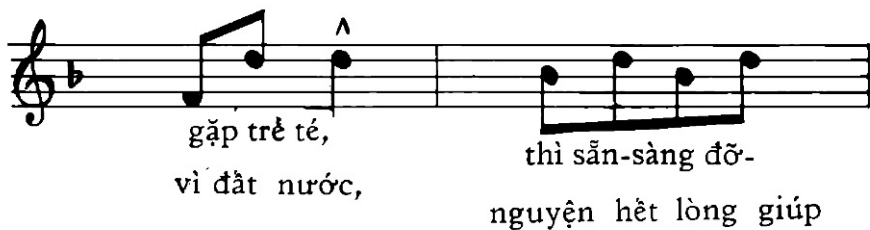
em cô-gắng chung lo.
tranh-đầu chông xâm-lãng.

Đội em tuân kỷ-luật, thương-yêu
Phận công-dân bảo-vệ non sông,

nhau, hết tâm đoàn-kết Và khi em
đem hết tâm đoàn-kết Và, luôn luôn,

BẢNG-KÊ

SÁCH BÁO GIÁO-KHOA TIỂU-HỌC DO BỘ QUỐC-GIA GIÁO-DỤC XUẤT-BẢN

SÁCH ĐÃ IN :

— Quan-sát lớp Ba	Một nhóm giáo viên	10\$
— Toán-pháp lớp Nhât . .	- nt -	14\$
— Quốc-sử lớp Tư (in lần thứ 11).	{ Phạm-văn-Trọng Huỳnh-văn-Đỗ	18\$
	{ Trần-trọng-Phan	14\$
— Địa-lý lớp Tư	{ Phạm-văn-Vệ Văn-công-Lầu Luu-văn-Lê	
— Công-dân lớp Năm (C. N.)	{ Nguyễn-trí-Phùng Đặng-văn-Nghiệp Huỳnh-công-Tú Lê-văn-Lực Phạm-thành-Gia	14\$
— Công-dân lớp Tư (C. N.)	- nt -	18\$
— Công-dân lớp Ba (H. S.)	{ Văn-công-Lầu Huỳnh-công-Tú Phạm-văn-Vệ	12\$

— Công-dân lớp Ba (C. N.)	{ Văn-công-Lầu Huỳnh-công-Tú Phạm-văn-Vệ	16\$
— Vệ-sinh lớp Ba (H. S.)	{ Nguyễn-huy-Côn Nguyễn-văn-Hòa Lê-đình-Huyên Bùi-văn-Bảo	16\$
— Vệ-sinh lớp Năm (C. N.)	- nt -	8\$
— Vệ-sinh lớp Tư (H. S.) (1)	- nt -	15\$
— Vệ-sinh lớp Tư (C. N.)	- nt -	12\$
— Vệ-sinh lớp Ba (H. S.) in lần 11	- nt -	16\$
— Vệ-sinh lớp Ba (C. N.)	- nt -	18\$
— Trò chơi	Trần-văn-Thao	12\$

SÁCH ĐANG IN

- Vệ - sinh lớp Nhì (H.S.) và (C.N.)
- Công-dân lớp Năm (H.S.)
- Công-dân lớp Tư (H.S.)

x^{xx}

TẬP - SAN GIÁO - DỤC

- Tiểu-học Nguyệt-san : cả niên học 9 số in làm 2 tập :
(1962 — 1963)	tập I :	15\$
	tập II :	16\$

**In lần thứ nhất
100.000 cuốn**

**In tại Nguyễn-trung-Thành
55, đường Phát-Diệm
SAIGON**

Giá bán bắt buộc :

12\$